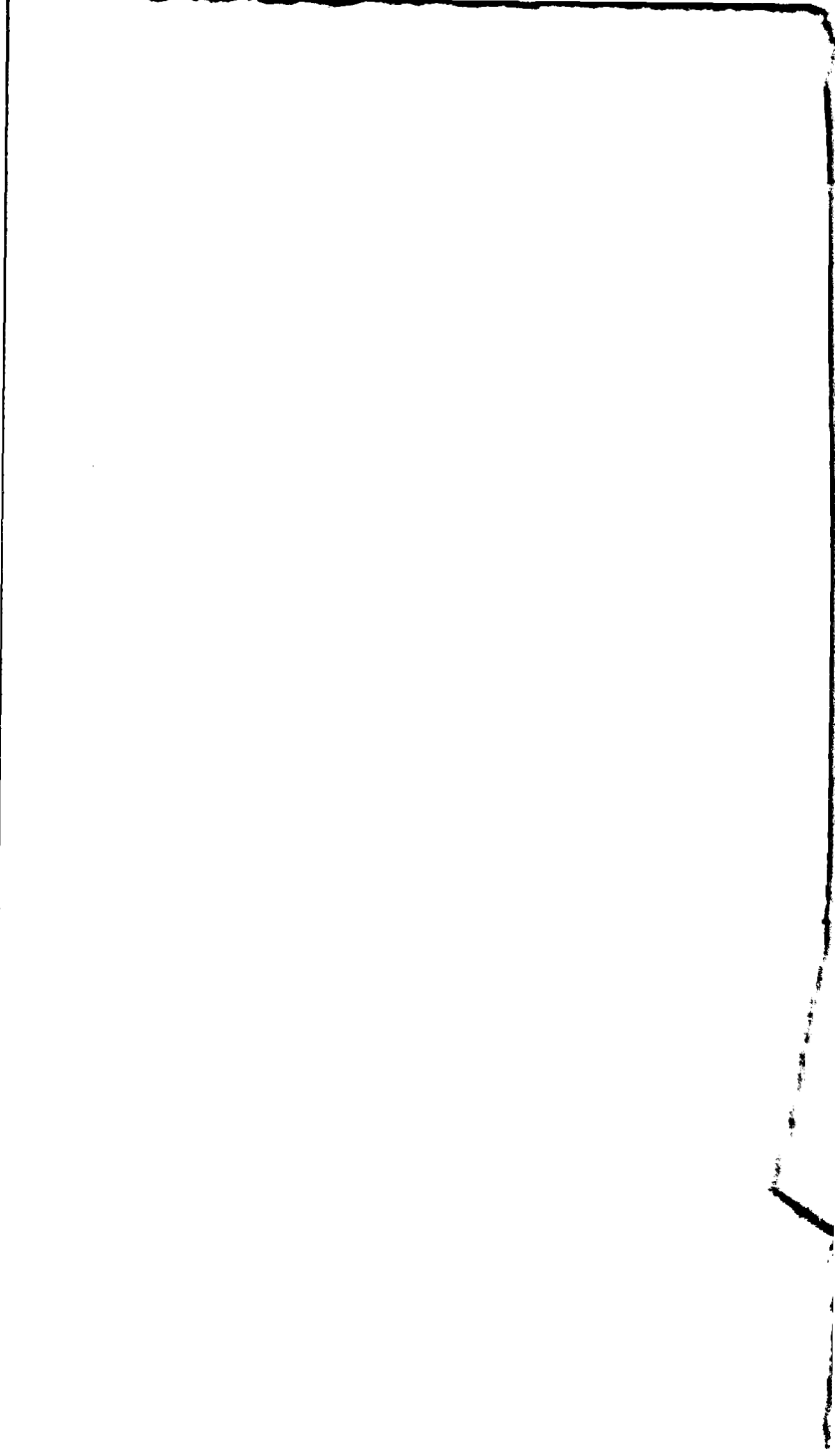

BENGT JONZON
Ett folk styrt av Gud

Till
Gunnar och Inga Wisselgren

från deras tidigare

B. + J.

ETT FOLK STYRT AV GUD

Tio predikningar av
BENGT JONZON

DIAKONISTYRELSENS BOKFÖRLAG
STOCKHOLM

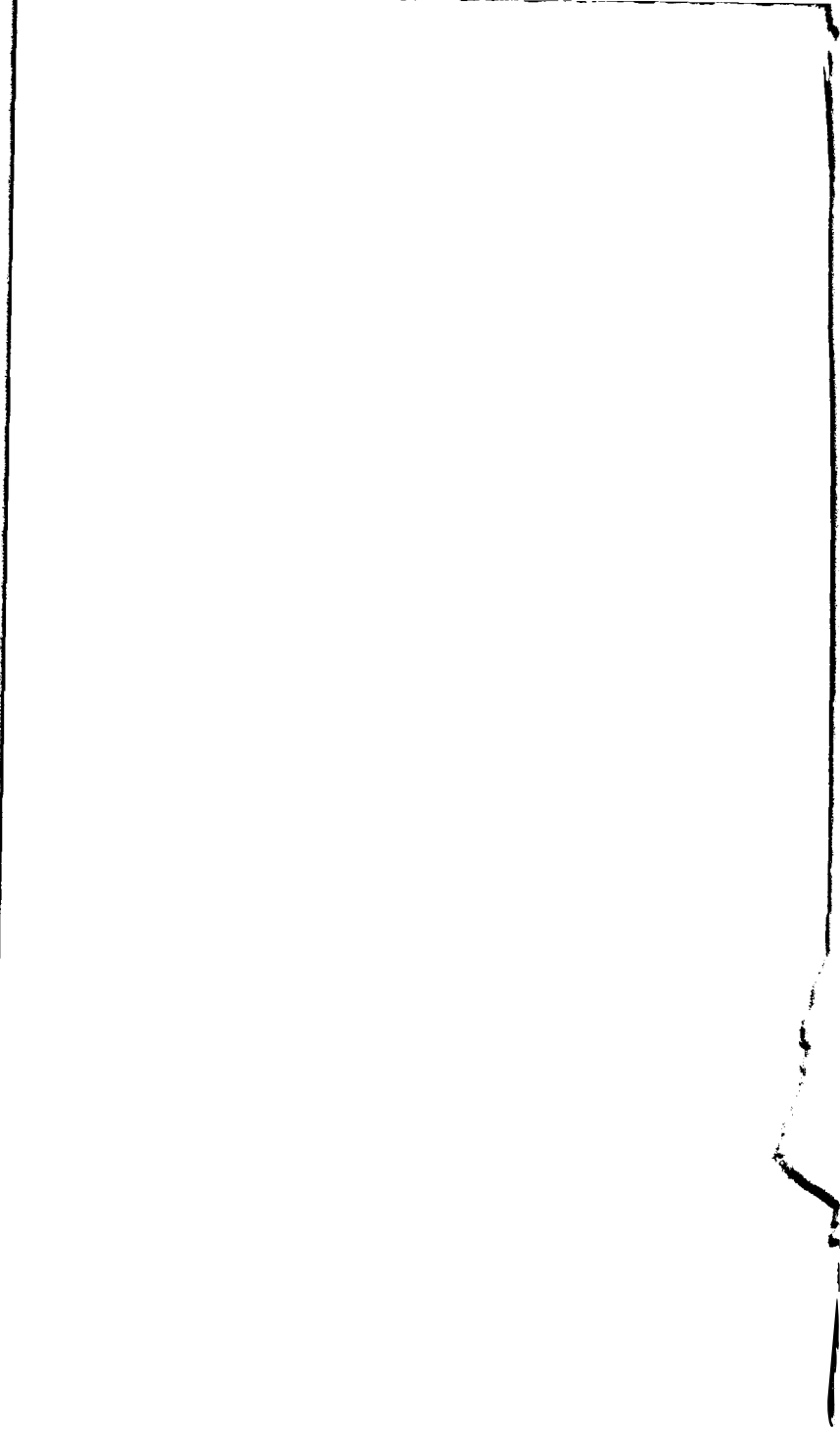
© 1964 BENGT JONZON

PRINTED IN SWEDEN

AKTIEBOLAGET TRYCKMANS, STOCKHOLM 1964

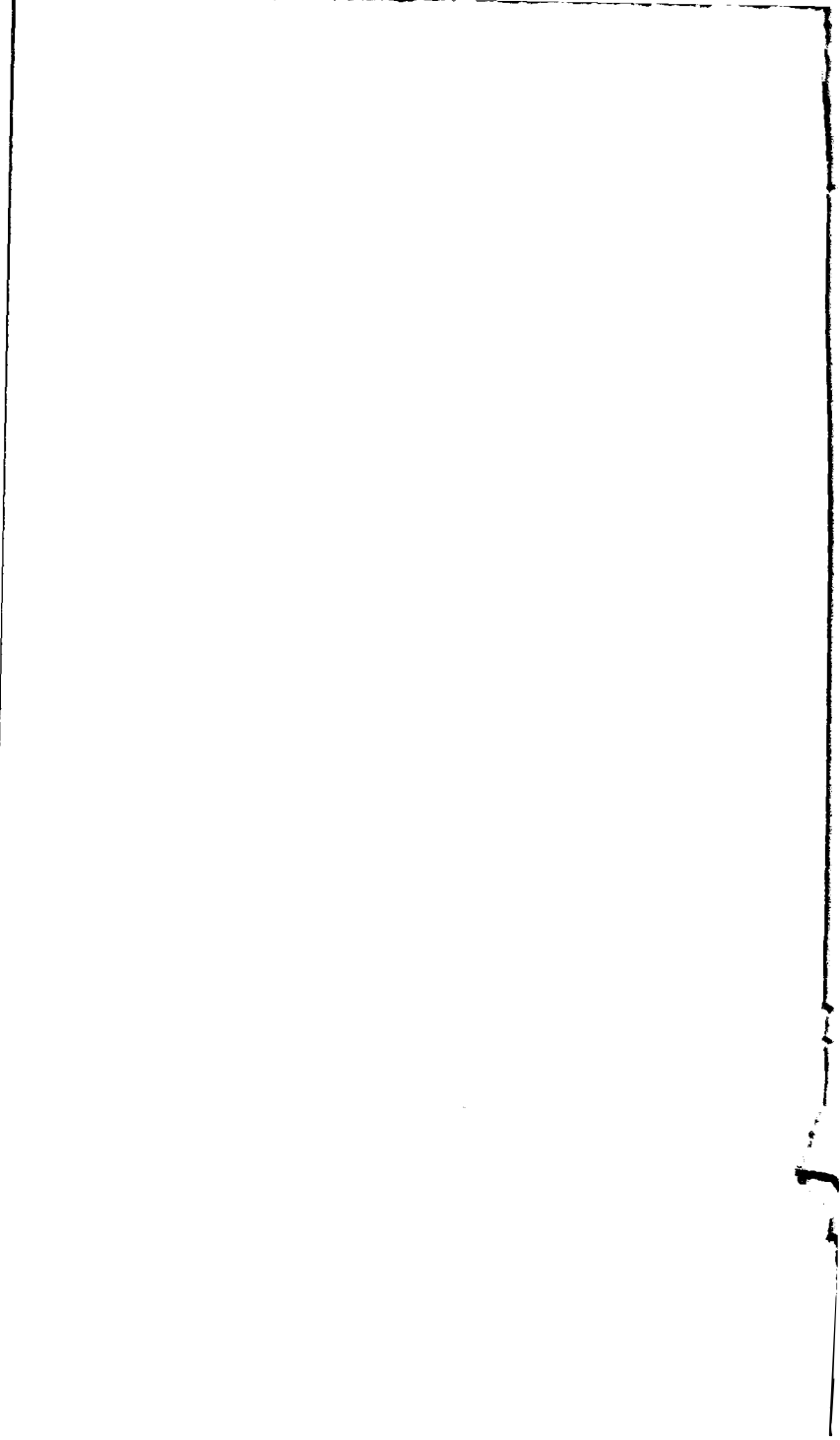
»Människor måste välja att styras av
Gud, eljest dömer de sig att behärskas av
tyranner.»

William Penn.

INNEHÅLL

DET OUNDVIKLIGA VALET	11
<i>Djursholms kapell, Fjärde söndagen efter Trettondedagen 28.1.1962.</i>	
»SVERIGES FOLK — ETT GUDS FOLK»	20
<i>Stockholms Storkyrka, Sexagesima 17.2.1963.</i>	
RENHETENS TRIUMF	31
<i>Uppsala domkyrka, Tredje söndagen i Fastan 17.3.1963.</i>	
LIVETS REVOLUTION	40
<i>Borgå domkyrka, Påskdagen 14.4.1963.</i>	
UNDER KRISTI HERRADÖME	48
<i>Oscars kyrka i Stockholm, Kristi Himmelfärds dag 23.5.1963 (radio).</i>	
ÅSKÅDARE ELLER EFTERFÖLJARE	57
<i>Hammerfests kyrka, Andra söndagen efter Trefaldighet 23.6.1963.</i>	
ETT FOLK STYRT AV GUD	67
<i>Tromsö domkyrka, Sjunde söndagen efter Trefaldighet 28.7.1963.</i>	
VAD ÄR MENINGEN MED VÅRT LIV?	77
<i>Harstads kyrka, Nionde söndagen efter Trefaldighet 11.8.1963.</i>	
BESÖKELSENS TIDER OCH BESTÄMMELSENS	87
<i>Bodö domkyrka, Tionde söndagen efter Trefaldighet 18.8.1963.</i>	
HELGONEN — DERAS RINGHET OCH STORHET	97
<i>Värmskogs kyrka, Alla Helgons dag 2.11.1963.</i>	

FÖRORD

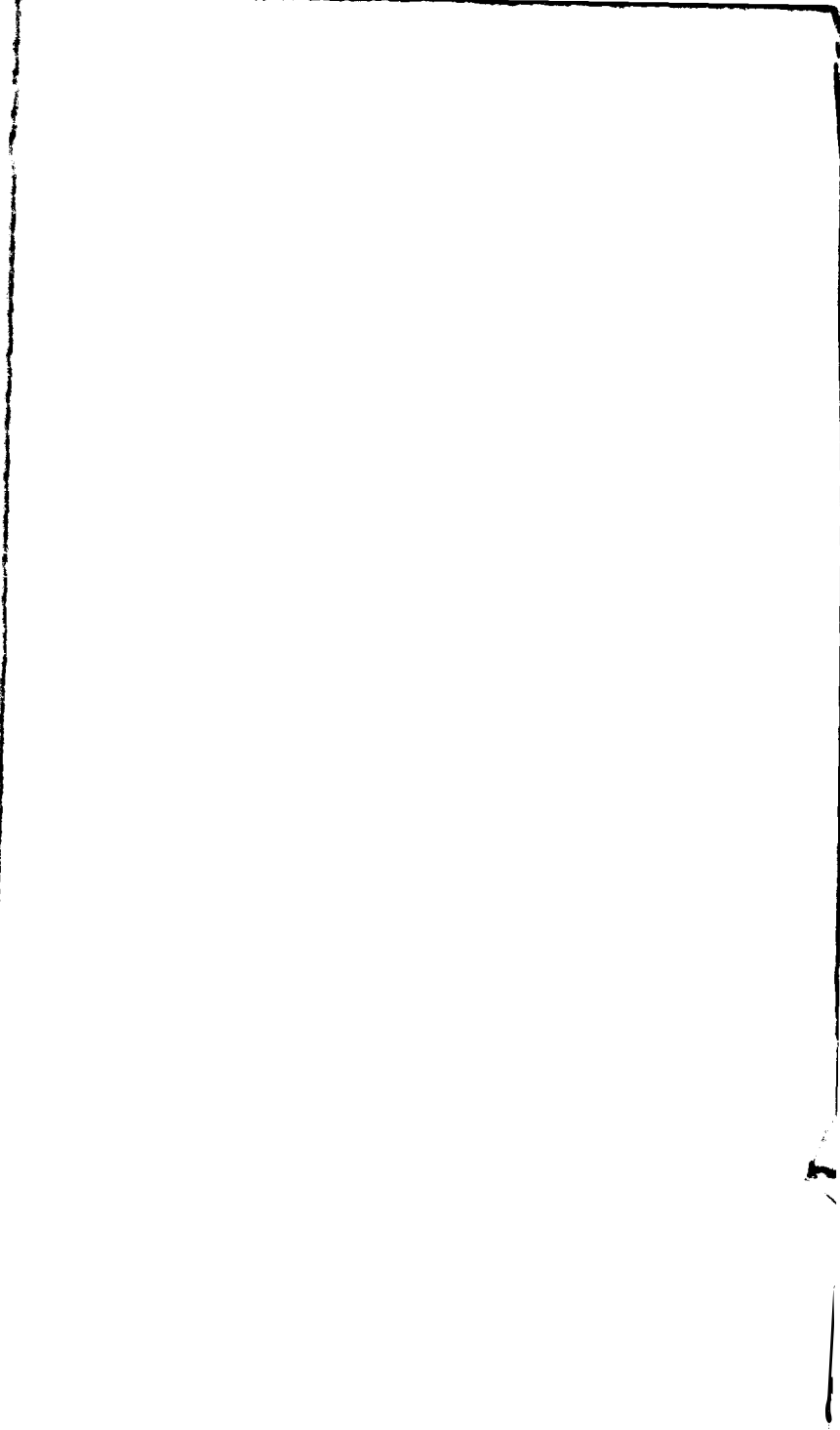
Av dessa predikningar har en hållits i Finland och fyra i Norge. Påskdagspredikan i Borgå domkyrka i Finland var ett led i en konferens för våra nordiska folks andliga och moraliska förnyelse. Predikningarna i Hammerfest, Tromsø, Harstad och Bodö ingick i en aktion med liknande syfte, företagen av en grupp människor, mest unga, från Danmark, Finland, Norge och Sverige. Under närmare tre månader sistlidna sommar besökte denna styrka Nordnorge från Kirkenes till Mo i Rana. Den nyttjade som huvudvapen för sin aktion två skådespel, »Vinden vänder», som har författats och spelas av unga på grundvalen av deras egna erfarenheter, och »Stegen», ett märkligt symboliskt drama, som skrivits av den kände engelske författaren Peter Howard och för närvarande spelas i många länder på skilda kontinenter. Allhelgonadagens predikan hölls i samband med en konferens »för karaktärsfostran och levnadsmål.»

Predikningarna har e t t gemensamt. De vill på Skriftens grund levandegöra sambandet mellan tron på Gud såsom den personligaste av alla angelägenheter och tron på Gud såsom räddningen för allt samliv, i hem, arbete, samhälle, stat, nation, värld. De vill göra detta samband levande icke såsom ett spörsmål blott för tanken, utan såsom ett konkret livsproblem, ett oundkomligt ansvar och en underbar möjlighet för envar.

»Så älskade Gud världen» — människovärlden, m ä n - n i s k o r n a och deras värld.

Stockholm i november 1963.

Bengt Jonzon

DET OUNDEVIKLIGA VALET

Helige, gode Gud! Låt din vilja ske i oss, med oss, genom oss. Amen.

Joh. 6: 66—69.

För Jesu tals skull drogo sig många av hans lärjungar tillbaka, så att de icke längre vandrade med honom. Då sade Jesus till de tolv: »Icke viljen väl också I gå bort?» Simon Petrus svarade honom: »Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord, och vi tro och förstå att du är Guds Helige.»

Den dagen träffade många människor sitt val för tiden och för evigheten, ett val som också var ett val för deras folk. Ingen av dem förstod det. Många skulle icke förstå det, förrän de på andra sidan döden såg sitt livs verklighet avslöjad. Då skulle de också se, hur deras val den där dagen banade vägen för det fasansfulla öde som fyrtio år efteråt övergick deras folk och deras heliga stad Jerusalem.

Vi står alla inför samma val:

DET OUNDVIKLIGA VALET SOM AVGÖR ALLT

I

Det är valet av livsriktning.

Vårt liv är ett sammanhang av ständiga val, smärre och större, skenbart betydelselösa och uppenbart livsviktiga — valet av utbildning, yrke, boningsort, livskamrat, av umgänge, intressen, nöjen, tidningar, böcker, parti, av riksdagsmän och andra våra ombud osv. Men under alla dessa val och ofta i djupt samband med dem sker avgöranden som alltmera slutgiltigt bestämmer vår livsriktning, vår personliga karaktär och därmed vårt egentliga livsöde.

Livsriktningen går antingen bort från Gud eller nära Gud. Det är så. Det är oundvikligt, fast de flesta inte märker det eller vill veta av det.

Det var stora massor som hade samlats omkring Jesus. Men det är inte om dem det talas, utan om en särskild grupp ibland dem: sådana som var Jesu lärjungar och hade följt honom. De var inte få. Om dem heter det att »många av hans lärjungar drogo sig tillbaka, så att de icke längre vandrade med honom.» Säkerligen förstod ingen av dem vad detta deras val i grunden betydde. De kände sig mer eller mindre besvikna på Jesus. »Visst är han en underbar man», tänkte de kanske, »en stor profet. Tänk, hur han talade den där gången på berget. Jag skall aldrig glömma det, vad han än nu säger eller tar sig till. Och de där högfärdiga och hycklande fariséerna och skriftlärde må gärna ha vad han gav dem. Men det här som han talade i dag, det står jag inte ut med. Att kalla sig 'livets bröd' från himmelen, att säga att ingen kan ha liv i sig utan att äta av det brödet, ja han säger rent av 'äta mitt kött och dricka mitt blod' — det är för anstötligt och orimligt. Han sätter sig ju i Guds ställe. Jag är tacksam för vad jag lärt av honom och

skall alltid bevara det; men det här tar en farlig vändning. Bäst att dra sig ifrån, innan det blir bråk och elände.»

Man visste inte att man med detta beslut i själva verket drog sig bort från Gud. Man trodde förmodligen att man drog sig närmare, i varje fall åt rätta hållet. Det kändes hur som helst tryggare att hålla ihop med annat sunt och anständigt folk och att undvika svärmerier och överdrifter och människors undrande och kritiska blickar.

Det glesnade omkring Jesus. Han såg på de tolv: »Icke viljen väl också I gå bort?» — Vad Petrus tänkte och kände i den stunden, det vet vi inte. Säkert tyckte han som de andra att Mästaren hade talat besynnerligt, kanske anstötligt, och han begrep det inte. Vi vet att Petrus var en svag människa och ganska självsäker och högmodig. Och vi vet att han från Jesus skulle få höra ord nästan skarpare än någon farisé eller skriftlärd. »Gå bort, Satan!» Men Petrus sade vad som rörde sig i hans hjärta och vad han kände som verkligt, hur föga han förstod. »Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord, och vi tro och förstå att du är Guds Helige.» Petrus fattade säkerligen icke djupet av sanningen i det han därmed sade. Men han hade sett något hos Jesus som band honom för alltid. Han kunde icke gå bort. Det fanns ingen att gå till. Och gå bort till ingenting kunde han icke efter vad han sett hos Jesus. Han stannade, om också alla andra gick. Det var icke ett lätt val, eftersom det aldrig brukar vara lätt att gå mot strömmen. Petrus kunde väl också ana hotande risker. Men han följde sitt hjärtas och samvetes röst.

Icke förstod han i den stunden att han med sitt val hade tagit ett stort steg närmare Gud och fått den livsriktning befast som gavs honom, när Jesus kallade honom från fisknäten vid Galileiska sjön.

Låt oss se något närmare på detta val, på hur de många lärjungarna valde och de tolv.

*Att draga sig tillbaka kostar ingenting —
utom det verkliga livet.*
*Att komma närmare kostar allt —
utom det verkliga livet.*

Att dra sig undan är att göra det lätta i stället för det rätta, att undvika vad som är obehagligt, även om därmed sker vad som är galet. Det är att tjuta med ulvarna eller åtminstone att icke tjuta emot dem, att veta vad som bör göras men vänta på att andra skall göra det, att tala stort och handla smått, att tiga, när det borde talas, och tala, när tystnaden skulle säga mer och kosta mer, att oja sig över tidens elände, men gömma sig undan bakom den falska ödmjukhetens mask — »vad kan en så'n som jag göra?» — att hålla fred med alla även på bekostnad av sanning, rättfärdighet och kärlek.

Det finns intet mer reaktionärt än detta förhållningssätt, som förekommer lika mycket i radikala kretsar som i konservativa. Det är reaktionärt, ty det är att göra som människor i alla tider har gjort: falla undan för makten, opinionen, räddhågan, begären, och efteråt försöka lura sig själv och andra med allehanda vackra eller åtminstone godtagbara förklaringsgrunder.

Det är en bred och bekväm väg. Man kan komma långt och komma högt här i världen på den vägen, om man har litet fallenhet och talang.

Det kostar ingenting — utom ett: det verkliga livet; man kan också säga: Gud.

Det betyder inte att man inte kan vara religiös på den vägen. Frågan är, om under de religiösa tankarna, käns-

lorna, orden, åthävarna och vanorna Gud och Guds vilja är den avgörande faktorn i mitt hjärtas innersta och vid mina val i alla livets sammanhang. Den som väljer det lätta i stället för det rätta, han förlorar Gud och Frälsaren, han må vara hur religiös som helst, och därmed förlorar han det verkliga livet. Hur bra allt må te sig utifrån, blir det dött, tomt, kallt därinne. Jag såg just ett ord av en brasiliansk präst och politiker. Han menar att det onda i vår tid är att vi har levt med tomma religiösa former. Här i Sverige har de flesta kanske inte ens formerna kvar. Han fortsätter: »Världen väntar i dag icke på det stora ljuset från en stor man, utan på de små ljusen från envar. Människan måste välja att vara antingen en förrädare, en pultron och ett lik eller en Guds son, som för med sig nytt liv.»

Att komma närmare åt Gud till, det kostar allt. Det visste inte Petrus och de tolv då. Hade de vetat vad som låg framför dem på den väg de valt, skulle de troligen icke ha förmått att gå vidare. Men nu tog de det steg som hjärtats och samvetets röst då bjöd dem — ett steg närmare Gud. Och Jesus, som de icke kunde lämna, skulle sörja för nästa steg och nästa. På det sättet nalkades de korset — Jesu kors och sitt eget kors — korset som tog allt och gav dem allt. Och när de stod vid livets slut — de flesta, kanske alla, dog en blodig död efter årtionden av försakelser, förföljelser och lidanden — tror någon av oss att de ångrade att de den där dagen i Galiléen icke hade gjort som de många: dragit sig tillbaka för att icke längre vandra med Jesus? — Jag tänker att de i sina hjärtan lovade och tackade sin Herre, som hjälpt dem att välja livsriktning icke bort från Gud utan närmare Gud. Den vägen hade kostat dem allt — utom det verkliga livet. Det hade de vunnit, ett liv fyllt av Guds verklighet, med ständig rening från skuld och smuts och samvetsagg och med ständig förvandling, med öppenhet för människor, med hopp för alla, med seger över döden. De

hade funnit livets mening och blivit härolder och banbrytare för en ny värld. Ty »livets mening är att göra Guds vilja».

III

*Det oundvikliga valet, som avgör allt, är valet för mig,
men mitt val är också valet för mitt folk.*

Även ett folk har en livsriktning, som antingen för bort från Gud eller för närmare Gud. Vilketdera beror på hur jag, hur envar av oss väljer.

Det är icke att förgylla en gången tid, om man säger att vårt folks livsriktning i denna tid går bort från Gud och från det verkliga livet.

Levnadsstandarden stiger, men icke levnadsmodet.

Förmånerna växer, men icke tillfredsställelsen.

Kraven på stat och samhälle skärpes, men icke ansvars-känslan.

Begären tilltager, men icke viljan att bära bördor.

Den allmänna bildningen stiger, men icke den moraliska bildningen.

Man talar om frihet och demokrati, men låter sig tyranniseras av anonyma skribenter i tidningar, som lever på sex, sensation, brott och begabberi.

Man förmår klyva atomer, men inte skilja mellan rätt och orätt.

Man begär allt av livet, men vet inte vad man lever för.

Statistiken och pressen berättar dystra fakta om självmord och skilsmässor, om växande brottslighet, alkoholism, lösaktighet och nerbusning särskilt bland ungdom, om korruption och tilltagande otrygghet till liv, lem och egendom — allt problem som tenderar att trotsa samhällets resurser. De kommer väl också att göra det, eftersom samhället knappast räknar med andra resurser än sådana, som kan skaffas

för pengar: anstalter, yttre hjälpmedel, organisationer, medicinsk, psykologisk, kriminologisk, pedagogisk expertis osv., medan den djupaste orsaken till svårigheterna är det moraliska sammanbrottet i vårt folk, eller, såsom det kan uttryckas enklare och klarare, att vårt folks livsriktning har vänt sig bort från Gud.

Vårt folk är i dödsfara.

Det har alltid skett mycket som är orätt. Men förr visste man vad som var rätt, och när man gjorde det som var orätt, sade samvetet ifrån. Nu vet man det icke — icke i fråga om samlivet mellan man och kvinna, och även allt mindre i fråga om mitt och ditt och om aktningen för andras liv. Därför förkunnar ett blad, som redigeras av gymnasister och utges som bilaga till en stor konservativ tidning och sålunda på dennas ansvar, att »i vårt samhälle en utomäktenskaplig förbindelse inte normalt betraktas som omoralisk, osund eller icke lämplig». Därför står två FN-soldater åtalade för stöld under de skamlösa förhållanden som tidningarna upplyste om i går. Därför berättar pressen dagligen om vålds- och rånetsbrott.

Där gränsen mellan rätt och orätt plånas ut, där utplånas också tron på Gud och evighetsansvaret och på en verklig mening med vårt liv.

Det onda är alltid radikalt, dvs. det tränger till roten, det förgiftar själva livsnerven. Det kan botas inte av yttre åtgärder i och för sig, icke hellre av ljum välvilja och välmening, utan endast av det radikalt goda, dvs. genom människor, som tar Guds vilja och bud på obetingat allvar och kämpar för dem i sitt eget liv och i andras. Därvidlag har ingen rätt att vänta på den andre. Jag är ansvarig såväl som någon, och ingen mera än jag. Mina hemligaste avgöranden är icke min privatsak. Vad jag är och gör i mörkret, när ingen ser mig, just det är och gör jag såsom samhällsmedlem och i det stora avgörandets stund.

Jag har icke rätt att fordra av våra styresmän mer än av mig själv. Men ger jag allt, får jag och kan jag hoppas allt. Frank Buchman säger i sitt sista tal två månader före sin död: »Inget land kan räddas billigt. Det kommer att kräva det bästa av våra liv och blomman av våra nationer att rädda mänskligheten. Om vi ger allt för Gud, kommer vi att vinna.»

Ty när vi gör det som Gud befäller oss, gör han det som vi icke förmår. Vi upplever undrets värld. Frank Buchmans trofasta gudslöydnad genom mer än fem årtionden är ett enda stort vittnesbörd om detta. Envar kan läsa därom i en liten bok, »Frank Buchmans hemlighet», en bok som hela svenska folket borde ta del av efter allt det osanna som länge spritts över landet.

Vårt folk kan och skall resa sig igen. Den som står för ingenting, faller för vad som helst. Men vi skall få män och kvinnor som står, står för vad som är rätt, hur än vädren för tillfället blåser, och fruktar ingen utom Gud. Vi skall få en press, som blir vad den enligt Frank Buchmans vision skall vara: »härolden för en ny världsordning». Vi skall få en konst, på tilja och duk, som hjälper oss att finna vad vi skall leva för, och inspirerar oss att leva rent och rätt. Vi skall få hem, som för yngre och äldre och för hela nationen är källor av kraft och renhet och klarhet. Vi skall få skolor med auktoritet utan despotism och löydnad utan fruktan, skolor där arbetets glädje tävlar med fritidens. Vi skall få en kyrka, som glömmar sig själv i kampen för Guds vilja med människorna, samhället och nationen, ett näringsliv, som ser mindre på vinning än på människornas och världens verkliga behov, en arbetarrörelse, som kämpar icke blott för arbetstagarna utan för att ena nationen och världen under Gud.

Vårt folk skall finna sig självt, när det finner det som är mer. Erik Gustaf Geijer drager av ett märkligt omskifte

i vår historia den lärdomen, »att den politiska räknekons-
ten är falsk, sålänge den ej förstår behandla oändliga stor-
heter, och att den moraliska kraften är en sådan storhet.»
Inre och yttre nöd och svårigheter — allt sådant, säger
han, »betyder väl mycket i maktens eller olyckans våg-
skål, men ej allt, och stundom litet. Att äga någonting som
man älskar högre än livet, att veta någonting som man
fruktar högre än döden, betyder mer; och ett folk med ett
sådant sinnelag är färdigt för stora saker.»

Med ett sådant sinnelag skall vårt folk finna sitt kall som
nationernas tjänare under Guds styrelse.

Nu är den tiden då vårt folk väljer, vare sig det vet det
eller ej — det oundvikliga valet som avgör allt, valet av
livets riktning, bort från Gud eller närmare honom, valet
av den omärkligt smygande, ödesdigert verkliga döden
eller av det verkliga livet, livet i Guds strid och Guds frid,
fyllt av Hans verklighet.

Men vårt folk väljer i oss, i mig, i dig.

Kom, Helge Ande, Herre Gud,
giv lust att hålla dina bud.
Vår köld, vår tröghet, övervinn,
o kom i våra hjärtan in.
Du helga kraft, med nådens sken
gör viljan god, gör själen ren,
att livets väg vi glada gå
och heligt rörda sjunga må:
Halleluja! Halleluja!

Amen.

SVERIGES FOLK — ETT GUDS FOLK

Jesu, Jesu, du är min.
Kom och gör mig helt till din.
Allt vad livet skänkt och skänker,
vad jag känner, vill och tänker,
tid, kraft, pengar — allt är ditt.
Intet mer skall vara mitt.

Må så ske, genom din makt. Herre Jesu. Amen.

Matt. 10: 2—15.

Dessa äro de tolv apostlarnas namn: först Simon, som kallas Petrus, och Andreas, hans broder; vidare Jakob, Sebedeus' son, och Johannes, hans broder; Filippus och Bartolomeus; Tomas och Matteus, publikanen; Jakob, Alfeus' son, och Lebbeus; Simon ivraren och Judas Iskariot, densamme som förrådde honom. Dessa tolv sände Jesus ut; och han bjöd dem och sade:

»Ställen icke eder färd till hedningarna, och gån icke in i någon samaritisk stad, utan gån hellre till de förlorade fåren av Israels hus. Och där I gån fram skolen I predika och säga: 'Himmelriket är nära.' Boten sjuka, uppväcken döda, gören spetälska rena, driven ut onda andar. I haven fått för intet; så given ock för intet. Skaffen eder icke guld eller silver eller koppar i edra bälten, icke någon ränsel för eder färd, ej heller

dubbla livklädnader, ej heller skor eller stav; ty arbetaren är värd sin mat. Men när I haven kommit in i någon stad eller by, så utforsken vilken därinne som är värdig, och stannen så hos honom, till dess I lämnen den orten. Och när I kommen in i ett hus, så hälsn det. Om då det huset är värdigt, så må den frid I tillönsken det komma däröver; men om det icke är värdigt, då må den frid I tillönsken det vända tillbaka till eder. Och om man på något ställe icke tager emot eder och icke hör på edra ord, så gån ut ur det huset eller den staden, och skudden stoftet av edra fötter. Sannerligen säger jag eder: För Sodoms och Gomorras land skall det på domens dag bliva drägligare än för den staden.»

»SVERIGES FOLK — ETT GUDS FOLK»

För femtiofyra år sedan gick detta lösenord från Uppsala ut över allt Sveriges land. Det är lika brännande i dag, och mer.

I

*Sverige är ett Guds folk, kallat till hans tjänst
bland folken*

»Ställen icke eder färd till hedningarna. Gån icke in i någon samaritisk stad; utan gån till de förlorade fåren av Israels hus.» Jesus tänkte på sitt folk, gudsfolket i särskild mening.

Men Skriften lär att varje folk har en plats i Guds tankar och handlande. Och Sverige är ett Guds folk. Gud har skrivit sitt namn och sin tanke i dess liv och hävder. Det skedde för 1100 år sedan, när Ansgar först förkunnade Kristus i Birka och där byggdes vårt lands första kyrka. Det

skedde för 960 år sedan, när den förste svenske konungen döptes. Det skedde när det slogs fast: »Kristus skall vara först i vår lag», när det förbjöds att lämna ovälkomna barn åt sitt öde i vildmarken, när ingen mer fick säljas till träl, eftersom »Kristus gjort alla fria, när han blev en träl för oss», och när hemfrid, kvinnofrid, kyrkofrid och tingsfrid värnades av lagens arm. Det skedde när evangeliet i detta tempel började ljuda med biblisk klarhet och kraft från Olaus Petri's predikstol, när vår störste konung gav sitt liv för »fäderneslandets majestät och Guds kyrka som därutinnan vilar» och för evangeliets frihet, när stat och kyrka sörjde för att envar nödtorftigt lärde sig kristendomens huvudstycken och kristen kunskap och sed med skolans hjälp präglades in i varje växande släktled och gjorde psalm och bön till en del av folkets liv i helg och söcken. Det skedde när besökelsens tider kom i de stora folkväckelserna och lyfte breda folklager upp till en ny medvetenhet om mänsklig värdighet och till delaktighet i Kristi rikes offensiv över jorden. Det skedde under den stora sociala omvälvningen med dess hårda strider, då människovärdet på ett nytt sätt kom i medelpunkten även för samhällets handlande, tyvärr icke sällan under likgiltighet eller motstånd från oss kyrkans män, som borde ha varit dess självskrivna förespråkare och försvarare. Det skedde genom den Guds besökelse, som födde lösensordet »Sveriges folk — ett Guds folk», och genom dess uppenbara och dolda följdverkningar. Det skedde ännu, när under sista kriget vid överhängande hot mot vårt folks frihet ansvariga män i stat, kyrka och samhälle endräktigt stod upp och högtidligen förklarade att »den svenska linjen är den kristna linjen». Framför allt har det skett genom alla sekler intill denna dag i de okända miljoners hjärtan, som i Guds ord och bön funnit kraften att vandra redligt, bära livets bördor också i de tyngsta tider och dö i tro.

Ett Guds folk, icke blott för vår egen skull, men för Guds tjänst bland folken — det står ristat i vårt folks öden, i det största och det ringaste, som en kallelse och som ett Guds löfte över dess väg.

II

Men Sverige har förskjutit Guds kallelse och berövat sig sin bestämmelse

Det kunde med sanning talas vackert och länge om mycket gott som göres i vårt folk och genom vårt folk och om dem som är redskapen för allt detta. Det skall icke föringas. Men vi tänker nu på hela riktningen av vårt folks utveckling som folk.

Vad betyder Gud för oss svenskar i allmänhet och för vårt folk som helhet?

Vi har det bättre än vi någonsin haft och troligen bättre än alla andra folk. Det är något att tacka för. Men det kan icke förnekas att tacksamhetens röst höres mindre än kritikens, knotets och kravens. Varför? — Därför att vi vet ingen att tacka — utom oss själva. Vi har det så bra, menar vi, därför att vi har ställt det så bra för oss. Och från vår klokskaps och förträfflighets höjd delar vi villigt ut våra tillrättavisningar och råd åt dem som lyckats mindre och sköter sig sämre.

»Du skall inga andra gudar hava jämte mig.» Den som är sig själv nog behöver icke Gud. Men så får han i stället de andra gudarna. En heter *mamon* — penningen med allt det som kan fås för penningar. Och det är nästan allt — utom det viktigaste, det som tillfredsställer vårt hjärta och gör livet till vad det skall vara. Nästan allt annat kan penningen ge, och den brukar hela sin makt och konst för att inbilla oss att detta andra är nog, också för vårt hjärta. Den

uppfyller våra önskningsmen skapar ständigt nya behov av nya ting. Och med utstuderad reklam jagar den oss att fara efter dessa nya ting och förmåner, vilka inom kort hör till »normal levnadsstandard», som alla måste ha. Välfärds-samhället översvämmas av obehövlige, onyttige och i många fall skadliga varor och företag. Och när hjärtats ohulpliga nöd desperat revolterar i sönderslitande konflikter, i brottslighet och förvildning, har man åter intet annat att ta till än vad som kan fås för pengar och icke hjälper.

Gud mamon är skapad av gud människan. Och ingen gud kan vara grymmare och hårdare. Hela historien visar att där människan vänder sig från Gud, råkar hon under människors tyranni, präglad av alla vår naturs själviska lidelser och instinkter. Detta tyranni har mångfaldiga former. Den farligaste i dagens Sverige heter miljön.

Miljön kräver anpassning. Förr talade man om »vanartiga» barn, nu om »missanpassade», förr om rätt och orätt, nu om »beteendemönster». Jag vill icke tvista om ord. De har alla sin rätt, när de rätt brukas. I det gamla ordet låg den tanken att det finns en bestämd art, en linje, en karaktär, som är riktig, och att det som leder bort från denna är oriktigt och skadligt. Ordet »missanpassad» förutsätter icke en norm att följa utan en miljö att anpassa sig efter.

Det är klart att det finns en missanpassning, en reaktion mot miljön, som är onödig, olycklig, kanske sjuklig. Men vida ödesdigrare är den anpassning, som har blivit den oskrivna lagen för massor av människor i alla samhällsskikt och levnadsvillkor. »Vet du inte att det är okristligt att inte vara som andra?» löd en replik i ett skådespel. I sin groteska naivitet avslöjar denna replik en makt, som man icke erkänner med munnen, men som regerar långt innanför och långt utanför kretsen av dem som kallar sig kristna. Vad skall folk säga, vad skall min man, min hustru, mina kolleger, mina släktingar, mina vänner tänka? — Och man

finner alltid skäl för sin anpassning: man skall inte stöta folk i onödan, man skall hålla frid, det lönar sig i varje fall inte att demonstrera, det är ju dock sinnelaget det kommer an på och inte yttre ting osv.

Det är detta miljöns tyranni, det är denna räddhågade mjukhet hos vanliga välmenande, andligt och socialt rätt-tänkande människor som för vårt folk bort från Gud vida mer än öppen gudsbespottelse och moralfientlighet och grova brott mot Guds bud och samhällets lag. Det sker så omärkligt, ingen vet hur. Ty den miljö, som man anpassar sig efter, varefter anpassar sig den? Frågan gäller den mindre miljön, familjen, gänget, bekantskapskretsen, arbetsgemenskapen, men också den större, samhället självt som helhet, kulturgemenskapen, staten, kyrkan, nationen. Varefter anpassar sig dessa? Antingen är Guds vilja och bud deras rättesnöre, eller ock människors begär och krav. — Det är vi, miljöns människor, som bär ansvaret för vilket-dera det blir, allrahelst i ett demokratiskt folk. Man »måste lyda Gud mer än människor». Annars sviker man Gud; men man sviker också miljön, som anpassar sig nedåt utan att man ens tänker därpå eller märker det. Det är så som Gud allt mer försvinner ur ett folks liv.

I fjol fattade riksdagen beslut om en stor reform av den obligatoriska skolan. När den nya skollagen i sin första paragraf talar om syftet med denna skolas undervisning nämnes icke ett ord om att fostran skall vila på kristen grund. I Norge och Danmark, som också nyligen fått ny skollag, är det annorlunda. I Norge heter det i lagens första paragraf, att »skolan skall hjälpa till att giva eleverna en kristlig och moralisk uppfostran». Sveriges nya skola skall visserligen ge kunskap om kristendomen, men den skall icke fostra barnen i kristen tro och moral. En tradition har brutits, som går så långt tillbaka som det överhuvud funnits någon form av obligatorisk folkuppfostran i vårt land.

— Vet manne massan av Sveriges folk av vad som skett?
Vet vi här i kyrkan i dag av det?

Ett folk som förskjuter Guds kallelse, berövar sig sin bestämmelse bland folken. Vad kan vi ge dem? Vår levnadsstandard kan vi inte exportera. Vi kan ge dem pengar och teknik o. d. Och vi gör det, av vårt överflöd och förutsatt att det icke hindrar vår levnadsstandard att stiga. Men kan vi ge dem det som gör livet riktigt och värt att leva, när vi själva icke har det?

En trons storman, säkerligen den märkligaste jag fått möta i mitt liv, såg och uttryckte för tjugofem år sedan, vad Norden och Sverige var kallade till: Sverige kunde bli en försonare bland folken, och våra länder kunde »ge världen en mönsterbild av hur livet skall levas». Ja, vi kunde och borde det. Men vi gör det icke.

III

*Dock, ännu kan Sverige bli vad det är kallat till,
ännu är tid, men hög tid*

Allt hänger på om Gud släppes in.

Det var därför Jesus sände ut sina lärjungar. De fick med sig ett enda kort, brådskande budskap: »Himmelriket är nära», dvs. Gud nalkas, ja, han är här — i honom som har sänt oss. Jesus gjorde Gud verklig. Det förnams i varje vrå av landet. Sjuka botades, döda stod upp, de onda makernas tyranni bröts, skuldens och skammens bördor föll från publikanens och skökans samvete, orenhetens och mamons boja brast, livet blev nytt, normalt.

Om Gud släppes in, är detta det första som sker och måste ske. Det sjuka och vrånga i vårt liv kommer i dagen. Ju snabbare, enklare, ju mer realistiskt och osentimentalt vi

låter detta ske, ju mindre tid vi öder på försvar och förklaringar, ruelse och självömkan, dess bättre för oss och för Guds sak i vårt folk. Det är så väg öppnas för Guds frid, glädje, kraft och syften. Det är ett Guds under. Men vi kan ge Gud tillfälle. Vad skulle icke hända, om vi alla i denna kyrka toge låt oss säga en kvart i dag och i morgon och följande dagar för att i obetingad ärlighet vara ensamma med Gud och vårt samvete i ljuset av Kristi bud? Verkningarna skulle spörjas icke bara hos oss själva utan direkt och indirekt i hela vår stad och i vårt folk och skulle förändra dess framtid.

Om Gud släppes in, brytes miljöns tyranni. Vi får kraft att lyda Gud mer än människor. Vi kommer att bli mer eller mindre »missanpassade» för att uttrycka det litet ironiskt. Det är värt eftertanke att så gott som alla det andliga och sedliga livets föregångsmän, icke bara i kristenheten, bedömts så — Sokrates, Gamla testamentets profeter, Franciscus, Luther, Wesley, Laestadius, Paavo Ruotsalainen, Hans Nielsen Hauge, William Booth. Många som samtiden förlöjligade och andliga och världsliga myndigheter förföljde träder nu emot oss från altartavlor och tempelmurar, och teologerna skriver digra doktorsavhandlingar om dem. När Frälsningsarmén nyligen firade 80-årsminnet av sitt första framträdande i Sverige, hyllades den av Andra kammarens talman, av en domprost och av en frikyrkoledare. En tidning anmärkte träffande att för 80 år sedan blev den »begabbad och förföljd av statskyrka, frikyrka och myndigheter». Den störste av alla, den Ojämförlige, ansågs av sin mor och sina bröder som sinnesförvirrad och befanns av andliga och världsliga myndigheter så lands- och samhällsfarlig att han stöttes ut att dö korsdöden tillsammans med mördare under massans hatfyllda instämmande.

Det är dessa »missanpassade» som icke blott brutit miljöns tyranni utan förvandlat miljön. Därtill är vi

alla kallade, icke blott andens få stormän, utan envar av oss. Vad vårt land mest behöver och mest saknar i denna tid är män och kvinnor i alla grupper och sammanhang, som icke bara vet vad som är rätt inför Gud och i privat tillbakadragenhet söker tillämpa det, utan som öppet vågar stå därför och kämpa därför, vad folk än tänker och med risk att bli varg i veum. Det finns hundratusentals kristna i vårt land. Men hur många av oss kämpar verkligen, i närkamp, mot det vi ser vara vrängt i vår omgivning och i vårt folk? Är vi icke smittade av den karikatyr av kristlig fördragsamhet, som beklagar det onda men tolererar det? Med sådan tolerans hade Jesus aldrig blivit korsfäst och Paulus icke förtalad, gisslad, stenad. Är vi männe så toleranta, därför att vi i själva verket har sådant i vårt eget liv, som icke borde tolereras? — På så sätt förråder vi vårt land, mitt under all vår kristlighet. Vi utlämnar det åt de fördärvets krafter som vår tolerans ger fritt spelrum. Vi är fega, därför att Gud icke är där. Och vår feghet släpper icke in Gud.

Men denna trollkrets kan sprängas. Lärjungarna, som Jesus skickade ut, ägde ingenting, och dock allt, ty de ägde Gud, och han ägde dem. Gud ger allt, när han får allt. Nyckeln till denna hemlighet är ett kors — tecknet på en gudomlig Kärlek, som skiljer mig från bördan av ett förfelat liv, skulden av allt ont jag gjort och allt gott som blev ogjort, och förenar mig med Gud, tar mig i hans tjänst och ger mig en plats i kampen för hans vilja med människor och folk. Dag för dag drar denna Kärlek med korset skiljelinjen knivskarp in i mitt innersta mellan ont och gott, rent och orent, Gud och självet och är vid min sida i frestelsens stund för att bistå mig och i fallets för att resa och rena mig.

Denna gemenskap tål inga förbehåll. Genom förbehållen läcker kraften och glädjen ut och förlamas viljan. Det är

därom Jesus talar i fortsättningen av vår text. »Jag har icke kommit för att sända frid, utan svärd... Den som älskar fader eller moder mer än mig, han är mig icke värdig... Den som finner sitt liv, han skall mista det, och den som mister sitt liv, för min skull, han skall finna det.» En norrman, känd som en av de främste i motståndskampen mot nazismen, sade, att han förstått att hans barns farligaste fiender hade varit deras föräldrar, som omedvetet tagit Guds plats i deras liv, och, när Gud kom in, ställde sina önskningsplaner, sin klokskap och erfarenhet och sin kärlek i vägen för honom. Mången ung människa, som släppt in Gud, har förlorat honom igen för sina föräldrars skull. Och det hjälper inte att föräldrarna kallar sig kristna.

Det som gör så mycket av vad som kallas kristendom ointressant och verkningslöst är att det är ett intresse bland andra, men icke begär allt. Så går det som det går, och som det gått t. ex. i skolfrågan. Jag förebrår icke riksdagen. Det är vi som har valt den. Men när det finns klara skäl att tro att huvudparten av vårt folk vill att barnen skall fostras på kristen grund, varför sker något annat? — Därför att det finns en mindre grupp som vill detta andra, och som vill det så, att de kämpar för det målmedvetet och uthålligt med insats av all kraft och intelligens — medan vi andra, massan av Sveriges folk och av oss kristna, sköter våra privata intressen.

Kristendom är att få allt och ge allt. Det är revolution. Att Gud släppes in på detta sätt, det är det som gör livet stort, rikt, spännande. Vi kommer in i Guds skeende, som vi icke behärskar, men som behärskar oss, som famnar enskilda och nationer för att göra allting nytt, efter Hans tankar: nya människor, ett nytt samhälle, ett nytt folk, en ny värld.

Men denna revolution sker aldrig, om den icke börjar någonstans. Den börjar alltid i någon människa, och

den går vidare genom människor. Om den börjar i oss här i denna kyrka i dag — och det kan hända, och det händer, när Gud släppes in — så kommer den att vända riktningen av vårt folks liv, och Sveriges folk kommer att bli vad det är kallat till: ett Guds folk.

Gud nalkas. Hans kärleks makt, hans bud
skall ljungande klart bli tydda,
hans vilja, hans ledning, hans visknings ljud
i hjärtat bli tveklöst lydda.
Då reser sig Sverige, försoningens tolk
bland folken, i kamp för freden,
för rätt, för frihet — ett Herrens folk,
Guds verktyg för kommande skeden.

Amen.

RENHETENS TRIUMF

Syndaskulden att försona
Jesus steg från himlen ned,
ej att syndalustan skona
livets Herre döden led.
Hat till allt, som orätt är,
strid mot brottsliga begär,
hjärtats renhet, andens lydnad
vare, frälsta själ, din prydnad.

Dyra kors, de trognas ära,
djupet av Guds hemlighet,
vid din fot skall hjärtat lära
sanning, kärlek, ödmjukhet.
Världslig vishets tomma prakt,
tvivlets skugga, otrons makt
för den kärleksblick försvinner,
som i Jesu öga brinner.

Herre Jesu, låt oss möta din renhets segermakt. Amen.

Luk. 4: 31—37.

Jesus kom ned till Kapernaum, en stad i Galileen, och undervisade folket på sabbaten. Och de häpnade över hans undervisning, ty han talade med makt och myndighet.

Och i synagogan var en man som var besatt av en oren ond ande. Denne ropade med hög röst: »Bort härifrån! Vad har du med oss att göra,

Jesus från Nasaret? Har du kommit för att förgöra oss? Jag vet vem du är, du Guds Helige.» Men Jesus tilltalade honom strängt och sade: »Tig, och far ut ur honom.» Då kastade den onde anden omkull mannen mitt ibland dem och for ut ur honom, utan att hava gjort honom någon skada. Och häpnad kom över dem alla, och de talade med varandra och sade: »Vad är det med dennes ord? Med myndighet och makt befaller han ju de orena andarna, och de fara ut.» Och ryktet om honom spriddes åt alla håll i den kringliggande trakten.

OM RENHETENS TRIUMF

talat denna berättelse.

I

Renhetens makt avtecknar sig mot en mörk bakgrund: orenhetens. Vi må först stanna några ögonblick vid den.

Orenhetens makt är satanisk, och den vilar aldrig.

Mannen var »besatt av en oren ond ande», eller, ordagrant översatt, han »hade en oren demons ande».

»Primitiva föreställningar», tänker någon; »den stackars mannen var naturligtvis sinnessjuk, och på grund av den gängse primitiva andetron tog sig hans sjuka inbillningar den formen, att han menade sig besatt av en demon.»

Må så vara. Vi skall inte diskutera denna fråga här. Kvar står orenheten. Den märktes på mannens tal, på hans gester, ansikte, beteende. Hade vi varit där, hade vi säkert märkt den likaväl som andra.

Och kvar står att orenheten är en demonisk, en satanisk makt. Mannen kände sig så ett med en makt som hade

honom i sitt våld, att han säger »oss». »Vad har du med oss att göra, Jesus från Nasaret? Har du kommit för att förgöra oss?» Och när han i nästa ögonblick säger »jag» — »Jag vet vem du är, du Guds Helige» — blir man rådvill hur berättelsen skall uppfattas: är det mannen som talar, eller är det demonen som talar genom hans mun? — Jesus uppfattar det på det senare sättet och ser i mannen ett offer för en främmande makt, en makt som icke är han, men som förnedrat och förslavat honom så, att han icke längre vet vad frihet är och fruktar friheten.

Sådan är orenhetens makt.

Det vore underligt, om icke både en och fler här i kyrkan nu ville fråga: »Men vad menar du med orenhet? Och vad menar du med renhet?» — Det finns ju få spørsmål kring vilka striden är så förvirrad och skarp.

Frågan kräver ett svar.

Men det första svaret måste bli en motfråga: V ar f ö r frågar du?

Jag dristar ställa denna fråga därför att jag av egen förödmjukande erfarenhet vet att man kan fråga mycket på detta område icke för att vinna klarhet utan för att undkomma klarhet. Om det finns sådant i mitt liv, varom jag dunkelt, kanske så när omedvetet, har på känn att det möjligen icke helt svarar mot renhetens krav, men som jag inte vill ge upp, är det bästa skyddet just att resa sådana där frågor och få igång en diskussion. Eftersom denna blott gör sakerna allt mer invecklade, får den till sist utgöra svaret på frågorna, dvs. den lämnar dem obesvarade och lämnar mig i fred med min omhuldade grumlighet.

Min motfråga kan också ges i en annan form: Ä l s k a r du renhet, verkligen, helt, fullkomlig renhet?

»Ja, naturligtvis», säger kanske någon, »jag är ju en kristen, och jag vet vad Jesus sagt och bibeln lär. Men ingen kan ju vara fullkomlig, vi är alla syndare och skröpliga män-

niskor, vi får väl sträva efter det fullkomliga, även om vi inte når det här i tiden.»

Allt detta låter säga sig. Och det skall ibland sägas, på sin plats och i sin tid.

Men det är intet klart svar på frågan, utan går snarare förbi den.

Älskar du renheten, är det den du verkligen vill? Eller vill du också något annat vid sidan, något varom du inte är säker på att det är rent såsom Jesus menar det — eller riktigare, varom du i grunden är säker på att det icke är rent på det sättet?

Svaret på frågan är alldeles avgörande. Ty det förhåller sig i själva verket så att ingen kan vinna verklig klarhet om vad som är rent — och icke bara rent, utan också vad sant, rätt, gott, ädelt, vad kärlek är — som icke i sitt hjärta älskar detta, och vill nå det. Det är det Jesus menar när han säger: »Om någon vill göra hans vilja, som har sänt mig, så skall han förstå om denna lära är från Gud» (Joh. 7: 17) — han skall förstå det, om det är detta som han vill, detta och intet annat. Utan detta kommer vårt tänkande och dryftande att saboteras av det där andra, skenbart ringa, som vi också i hemlighet vill. Och ingenting sker, utom att förvirringen inom oss och ibland oss växer, och att de krafter, i oss och i andra, som vill annat än verklig renhet, sanning, kärlek, tränger fram på alla livets fält och erövrar dem, såsom vi ser det ske: hemmen, opinionen, pressen, radion, televisionen, teatern, filmen, folkuppfostran, organisationerna, politiken och även kyrkan — ty dessa krafter hejdar sig ingalunda vid kyrkportarna. De vilar aldrig. Så har vi fått ett »sexbesatt Västerland» med total normlöshet, varom en av världens främste sociologer har skrivit en kort bok, som varje tänkande eller tanklös medborgare borde läsa. Det finns knappast längre, säger han, »ett enda etiskt krav, som helt och ömsesidigt godtas av rika

och fattiga, av arbetare och företagare, av katoliker, protestanter och judar. Och då moralvärdena förlorat sin universalitet och auktoritet, står porten öppen för den råa styrkan, biträdd av sveket och hyckleriet, att . . . bestämma vad som är rätt och orätt.»¹⁾ — Det behöver icke ens vara »den råa styrkan», det kan bli en riksdagsmajoritet, bestående av hyggliga svenska medborgare, som bestämmer eller uppdrager åt skolmyndigheterna att bestämma vad svenska barn skall läras vara rätt och orätt. Kanske blir det efter Guds bud i somliga fall, kanske efter den allmänna eller den mest högljudda opinionen i andra. Vad beträffar rent och orent, ropas just nu i högan sky att det självfallet icke kan och får bestämmas efter Guds bud.

Hela denna upplösning har skett och sker i humanitetens, människokärlekens, namn. Men där människor icke längre har något heligt, omutligt, obetingat över sig, där får de i stället över sig — människor. Och då blir intet heligt, givetvis icke äktenskapet, men icke heller människolivet självt. Följderna drabbar framför allt dem som minst kan skydda sig. Tänk på massorna av barn från splittrade äktenskap och hem. Och icke ens i sin moders liv kan ett barn nu vara tryggt i vårt land. I människokärlekens namn förrådes människan.

Det är något demoniskt i hela här antydda upplösningsprocess. Ondskans och orenhetens makt är satanisk nu som fordom och vilar aldrig. Det är dåraktigt att blunda därför.

¹⁾ P. A. Sorokin, Sexbesatt Västerland (Tidningarnas Artikelförlag 1959).

Men vi behöver icke stanna vid detta. Vad som hände den där dagen i Kapernaum vittnar om att

renhetens makt är gudomlig, och den triumferar.

Jesus var fylld av denna gudomliga makt. Den arme mannen förnam det i sin förnedring. »Har du kommit för att förgöra oss? Jag vet vem du är, du Guds Helige.» Men renhetens makt triumferade. En människa räddades ur orenhetens sataniska tyranni tillbaka till sann mänsklighet.

Här ser vi vad renhet verkligen är. Jesu hjärta var rent, därför att det var fyllt av Gud, av hans kärlek, syften, Ande. Renhet är att intet annat vilja med en människa än det som för den människan är det bästa och högsta, det som Gud vill med henne, men att verkligen vilja detta. Vill jag det med varje människa, mig själv och andra, då ger det sig också vad som i varje sammanhang är rent och orent, vad som gagnar och vad som hindrar mig själv eller en annan att bli det vi skall vara som Guds människor och som redskap för hans vilja i världen. Då brukar jag varken min egen kropp eller andras för sådant som intet har att skaffa med Guds syften. Då låter jag mig icke regeras av människor, vare sig så att jag är rädd för dem eller så att jag vill behaga dem; icke heller vill jag göra andra beroende av mig på sådant sätt, utan jag vill se varje människa fri genom att hon styres blott av Gud.

Jesus kämpade för Guds herravälde och människors frigörelse. Han älskade människorna så, att han hatade det onda hos dem, och han hatade det onda så, att han gav allt för att befria dem ur dess grepp. Därav hans svidande skärpa, det må gälla fariseer och skriftlärd eller hans egna lärjungar. Därav hans ömhet om den eländigaste och mest

föraktade, skökan, publikanen, rövaren. Han såg i varje människa den heliga möjligheten, Guds-tanken, hur djupt den än var dold under högmod, själviskhet, liderlighet, egenrättfärdighet. Han hörde bakom den besattes fientliga ord det rop efter hjälp som ingen annan hörde, icke ens denne själv.

Det var denna renhets gudomliga makt som band människor vid Jesus för evigt. »Herre, till vem skulle vi gå? Du har det eviga livets ord.» Men det var också den som förde honom på korset. Hade han varit mindre sträng och mindre barmhärtig, hade man kunnat fördraga honom. Men att lova himmelriket åt skökor och publikaner, medan han låter domens och ironiens gissel vina över religiöst och anständigt folk, det är att ställa både religion och moral på huvudet. Det kan icke tålas. — Men just så, genom korset, blev denna gudomliga renhet segermakten som triumferar för evigt över alla onskans och orenhetens sataniska krafter.

Den kan triumfera också i denna dag, i ett sexbesatt Västertland och dess typiska exponent Sverige.

I en tid, då kyrkan stod på höjden av yttre makt i Västertlandet men med långt gånget inre förfall, en tid om vilken det sagts att den var så förgiftad av orenhet, att människor knappast kunde se en blomma utan att få orena tankar, kallade den Korsfäste en ung italienare. Han hade ingen ställning, ingen yttre makt, han blev blott fyrtiofyra år gammal. Men från honom och hans fattiga vänner drog en kärlekens, glädjens, offervillighetens, trons vind renande genom unkna länder. Den har icke upphört att förnimmas ännu efter 700 år.

Skall renhetens segermakt triumfera nu och här?

Det kan ske blott genom Guds under. Men Gud gör under.

Vad vi kan göra är att ta Gud på orden, i lag och evan-

gelium, i vad han befaller och vad han giver. Jesus sade ett ord med makt och myndighet. Och undret skedde.

Jag kan aldrig på allvar ta emot evangelium, om jag icke tar Guds lag på allvar.

Tar jag Guds lag på allvar, så låter jag det inte stanna vid en allmän känsla av att allt inte är som det borde vara hos mig, utan jag tar reda på vad, när, hur. Jag tar tid till eftertanke i ljuset av vad Jesus lär om Guds bud, av vad han sagt om renhet, om försonlighet, om sanning och uppriktighet, om kärlek. Om samvetet påminner om något, slår jag det inte ifrån mig med att jag »inte menade så illa» eller att »det är en sådan bagatell», utan jag ger Gud tid att tala om det och verkligen visa mig vad jag gjorde, varför jag gjorde det, vad det betyder, och om och hur det kan gottgöras; detsamma gäller vad jag försummat och underlåtit. Jag tänker tillbaka på mitt förgångna liv: är det något jag inte vill påminnas om? I så fall varför? Är det något som kan och bör ställas till rätta? — Sitter jag fast i någon otillbörlig eller olämplig vana? Är jag beredd att bryta den? — Hyser jag agg, bitterhet, avund mot någon? — Tar jag tid till bön, till Guds ord regelmässigt? — Är det någon klar befallning eller vägledning som Gud givit mig men som jag vägrat att efterkomma?

Man kan inte vinna frihet och renhet på slarv och hafs. Den Helige Ande talar och handlar konkret. Vill jag vara konkret?

Stora delar av den lutherska kristenheten, icke minst i vårt land, är försvagade och förvirrade genom en djupt oluthersk ringaktning för Guds lag. Lagen rättfärdiggör ingen. Men lagen är »vår uppfostrare till Kristus, för att vi skola bliva rättfärdiga av tro.» Ringaktar man uppfostraren till Kristus, så kommer man icke till Kristus, man må tala hur varmt och vackert om honom som helst, och man kommer icke till tron och till trons rättfärdighet. Men man för-

falskar evangeliet till ett hyende under synden och gör kristendomen till vad dess fiender kallar den: ett opium för folket, ett sövande och förslappande gift.

Det kan bli annorlunda. Och det kommer att bli det, om det finns någon eller några i denna helgedom, som vill ta Gud på orden och ge den Helige Ande tillfälle på det sätt som här antytts. Det är en förödmjukande väg. Den kan bli kortare eller längre. Förläng den icke genom ett fåfängt och meningslöst självförsvar mot vad Anden visar eller genom att gå runt i en ruese, som intet annat är än en karikatyr av sann ånger och därför icke ger rum för någon verklig tro. Ju enklare, konkretare, barnsligare jag tar emot, vad Gud säger mig, och låter de kära förskansningarna för en falsk självaktning falla, dess förr skall jag finna fäste på den enda verkliga grunden: den renhetens gudomliga segermakt som triumferat i Kristi kors och möter mig i hans förlåtelse, löften och kallelse.

Detta betyder icke att jag är fri från synd. Men det betyder att min synd, bekänd, icke mer kan skilja mig från Gud. Det betyder att i Kristi gemenskap allt kan bli annorlunda: det gångna kan lämnas, bojer brister, jag kan leva i seger i stället för nederlag; jag behöver ingenting frukta, ty jag har ingenting att dölja; jag vet vart jag skall vända mig, när jag märker den onda roten i min natur, som vill bringa mig på fall, och jag kan taga min plats i kampen för att bryta orenhetens sataniska makt i vårt folk och bana väg för Kristi renhets triumferande segermakt i världen.

Detta är livet sådant det skall vara. Och detta är varje kristens förmån och kallelse.

Amen.

LIVETS REVOLUTION

Herre Kristus, stå ibland oss i din uppståndelses kraft.
Amen.

Mark. 16: 1—7.

När sabbaten var förliden, köpte Maria från Magdala och den Maria som var Jakobs moder och Salome välluktande kryddor, för att sedan gå åstad och smörja honom. Och bittida om morgonen på första veckodagen kommo de till graven, redan vid soluppgången. Och de sade till varandra: »Vem skall åt oss vältra bort stenen från ingången till graven?» Men när de sågo upp, fingo de se att stenen redan var bortvältrad. Den var nämligen mycket stor. Och när de hade kommit in i graven, fingo de se en ung man sitta där på högra sidan, klädd i en vit fotsid klädnad; och de blevo förskräckta. Men han sade till dem: »Varen icke förskräckta. I söken Jesus från Nasaret, den korsfäste. Han är uppstånden, han är icke här. Se där är platsen där de lade honom. Men gån bort och sägen till hans lärjungar, och särskilt till Petrus: 'Han skall före eder gå till Galileen; där skolen i få se honom, såsom han har sagt eder.'»

Kvinnorna flydde från graven i bävan och bestörtning. Vad hade hänt? — Det som de fått höra stred ju mot all er-

farenhet och allt förnuft. Men var det sant, så var det något oerhört, det mäktigast revolutionära som någonsin inträffat.

Det var sant.

Om detta oerhörda, om

LIVETS REVOLUTION I DÖDENS VÄRLD

taler påsken.

I

Denna livets revolution är *ett under, som icke kan förklaras, men kan tros.*

Det är livets genombrott i denna förgänglighetens värld. Icke en invasion från Mars eller någon annan plats i världsalldet, utan från en oförgänglighetens, en livets värld, som intet jordiskt öga har sett eller kan se, men en revolution som ger m e n i n g åt detta vårt jordelivs kamp.

Varje försök att förklara eller bortförklara det som kvinnorna upplevde den där morgonen strandar därpå, att det reser nya gåtor som icke får någon lösning.

Menar du då, säger tvivlaren inom oss, att vi skall tro på vilka obegripliga och otroliga saker som helst, på något som aldrig annars har hänt i historien?

Härtill skall svaras:

För det första: att något är ovanligt eller till och med enastående är intet skäl, varför det icke skulle kunna vara verkligt.

För det andra: att vi inte förstår påskens under, utan t r o r på det, betyder ingalunda att vi tror på vilka obegripliga och otroliga saker som helst. — Den Korsfäste, som uppstod, är icke vilken som helst. Han var en verklig människa av kött och blod som vi, han led och frestades som vi och värre än vi. Han såg vår lekamliga nöd och bekämpade den. Han såg klarare än någon hjärtanas nöd, vår trälldom

under själviskhetens, lögnens, det onda samvetets tyranni. Han led av denna nöd, som om den hade varit hans egen, ja, han tog den faktiskt på sig. Men det är värt eftertanke, att det icke finns det minsta tecken på att han själv någonsin skulle ha haft ont samvete. Han lärde oss bedja: »Förlåt oss våra skulder», och han bad Gud förlåta hans bödlar. Men själv har han aldrig bett om eller behövt bedja om förlåtelse. Han är den ende som detta kan sägas om. Han är en människa som vi, och dock Det Stora Undantaget i vårt släkte.

Men än mer, han kom icke å egna vägnar, utan sänd av Gud, för att förvandla hela människosläktets villkor. »Den som tror på mig, han tror icke på mig, utan på honom som har sänt mig... Såsom ett ljus har jag kommit i världen, för att ingen av dem som tro på mig skall förbliva i mörkret» (Joh. 12: 44, 46). Han kom för att »göra alla dem fria, som av fruktan för döden hela sitt liv igenom hade varit hemfallna till trældom» (Hebr. 2: 15). Han var »Livets furste», fylld av Guds liv. Och han kom för att vi skulle »hava liv och hava över nog» (Apg. 3: 15. Joh. 10: 10).

Gud har många gånger och på många sätt talat till människor och handlat med dem, och han upphör icke att göra det. Men blott en enda gång har vårt släkte på detta sätt mött Gud, i kött och blod. Eller rättare, Gud har en enda gång, en gång för alla, trätt in i vårt släkte och blivit ett med oss, till vår räddning.

Och vi förkastade honom och dödade honom som en missdådare bland missdådare.

Jesus visste att det skulle gå så, visste att han skulle bli fullkomligt övergiven, även av sina lärjungar, att en av dem skulle gå fiendens ärende, att också de som älskade honom skulle fly, och att den främste bland dem skulle förneka honom. Ensam, utlämnad, förrådd, förnekad trorde han att detta likväl var Guds väg att fullborda sina planer,

och att Gud hade en framtid för hans verk med en plats för dessa förvirrade, skräckslagna lärjungar. »Efter min uppståndelse skall jag före eder gå till Galileen», sade han till dem den sista kvällen. Och himmelens budbärare upprepade det: »Där skolen I få se honom.»

Påskens under kan och skall icke förklaras. Men Jesu tro fick rätt, ondskans seger blev dess nederlag, nesans och dödens tecken blev Livets och triumfens. Detta kan, får och skall vi tro — såsom Petrus, förnekaren, på Pingstdagen i Andens kraft bekänner inför allt Jerusalems folk, inför Jesu mördare: »Det var icke möjligt att han skulle kunna behållas av döden» (Apg. 2: 24). Livet segrade.

II

Men än mer, denna livets revolution skall gå vidare genom att *livets under i oss besegrar livets fiender*.

Så började det på pingstdagen genom livets under i lärjungarna och i tretusen män.

Men, tänker någon, kan detta alltjämt verkligen ske? Är det icke till sist stora vackra ord utan verklighetsunderlag? Är icke världen sig själv lik genom århundraden och årtusenden? Tekniskt och kulturellt förändras den uppenbart. Men moraliskt och andligt — är icke historien i grunden samma tummelplats för lustar och lidelser i kamp mot människoandens sällan framgångsrika försök att höja sig över vår lägre natur? — Skriften säger ju också rent ut att »hela världen är i den ondes våld» (1 Joh. 5: 19).

Ja, så säger den. Och så är det. Vår kristna tro lovar oss icke den slutliga segern, det ondas tillintetgörande, inom denna tidsålder. Den kommer, när Gud skapar nya himlar och en ny jord.

Men detta betyder icke att vi är dömda att stampa på

samma fläck i vår orenhets och själviskhets träsk eller sjunka allt djupare däri. Under kan ske, som lyfter allt upp på ett högre plan och bereder nya möjligheter för efterkommande. Sådana segrar är aldrig slutgiltiga. Förfallet hotar. Fienden vakar. Segrar måste fullföljas för att icke förloras. Men kampen är icke hopplös. Den apostel som säger att »hela världen är i den ondes våld», säger i samma andetag: »Detta är den seger som har övervunnit världen: vår tro» (1 Joh. 5: 4). Och det får icke tillåtas att vår otro eller klenstro sätter gränsen för vad Gud kan göra med en människa och ett folk som i tro låter honom handla med dem.

Livets egentliga fiende är icke döden utan synden. »Dödens udd är synden» (1 Kor. 15: 56) — det andliga och moraliska sönderfallet, som skiljer människor från varandra och från Gud. Det är detta som kan göra en människas hjärta, ett hem, ett samhälle, ett land, ja, själva tillvaron och världen till ett helvete. Det var dessa dödens krafter som korsfäste Livets furste. Det är dem hans uppståndelse triumferar över. Och livets under i oss är att de bryts genom hans makt.

Låt oss se något närmare på några av dessa livets fiender, de krafter som förde Jesus på korset.

Där är egenrättfärdigheten, som känner sina positioner vackla, när den möter den verkliga rättfärdigheten, och som försvarar sig genom att begabba denna och beljuga och misstänkliggöra den såsom skadlig för samhälle och religion.

Där är själviskheten, som vill ha Gud som tillflykt men icke som Herre, som Hjälpare men icke som Ledare, som Förlåtare av synden men icke som Befriare från synden, som tar Guds gåvor som sina och ger Gud allmosor, som vill begagna Gud för sina syften, men icke vill tillåta mig att begagnas av Gud för hans syften, och som därför självfallet måste se det som farligt, oförnuftigt, sinnesrubbat, när någon tar Jesus och hans ord på fullt allvar.

Där är den nitiska och anständiga fromhet som icke kan fatta, att Gud är så hög i sin allt krävande helighet, att allt vårt nit blir till idel smuts inför honom, och så stor i sin förlåtande barmhärtighet, att det finns lika mycket hopp för den syndigaste bland syndare som för den frommaste bland de fromme.

Där är lättsinnet, orenheten och sensationslystnaden — i Herodes hov eller i salonger och ölkaféer, i dagspress, veckotidningar och television — för vilka intet är heligt och allt är lovligt, och som därför icke kan tåla den heliga Kärlek som, även utan ett ord, blir deras dom.

Där är makten, som skulle vara rättens tjänare till skydd för medborgerlig frihet och allas väl, men som tänker mer på sig själv och sina positioner, makten, som bara har en axelryckning för sanningen, men faller undan för opinionen, och sedan tvär sina händer.

Där är människan — den fallna människan, som möter den sanna människan, Guds väsens avbild, och skriar i raseri: Korsfäst, korsfäst! Ge oss Barabbas! —

Känner vi igen oss?

Ser vi till verkligheten, var det icke några judar som korsfäste Guds Helige en gång. Det var vi, det var människan — människan av alla raser, folk och tider. Det var allt det hos oss, som Han avslöjar och som därför hatar honom. Han måste bort. Han måste dö.

Eller också måste allt detta i oss bort och dö, för att gerum för Livets furste. Han tar det bort, när vi låter honom avslöja det sådant det är i sin vederstygglighet, när vi hör upp att försvara och urskulda oss och låter honom fälla sin dom, den dom som är sanningens och dock på samma gång förlåtelsens, befrielsens, utkorelsens.

Detta är det segrande Livets under i en syndig, dödlig människas historia.

Men det stannar icke där. Med detta under *tar han oss med i sin världsrevolution, Livets genombrott i hela detta dödens släkte.*

Hela världen, hela livet, och allt i livet, offentligt som enskilt, under Guds vilja och styrelse — det är den Uppståndnes program — »ske din vilja på jorden såsom i himmelen» — och det var hans apostlars och de första kristnas.

En västerlänning, som en gång besökte en av Rysslands främsta revolutionära ledare, såg till sin häpnad Nya Testamentet på dennes bord. »Här», sade ryssen och lade sin hand på boken, »har jag läst om Paulus. Det var en verklig revolutionär. Var han kom vände han upp och ner på tingen. Han ställde envar mot väggen. Hans mål var att förändra världen. Somliga tyckte om honom. Somliga hatade honom. Till sist dödade de honom. Var finner man kristna som han i dag? Om de kristna hade levt på det sättet, skulle de sista hundra årens historia ha förlupit helt annorlunda. Och» — tillade han — »de mörka bladen i vår revolution hade aldrig behövts.»

Här är vår kallelse. Intet, intet annat än sådan revolutionär tro, verksam i människor, kan rädda världen undan kaos och katastrof och trygga framtiden åt våra barn. Vad är själva grunden till förvirringen, hatet, fruktan som hotar jorden med fördärv? — Det är icke Krusjtjev eller Adenauer, icke Mao Tse-tung eller Kennedy. Det är just allt det i oss vanliga människor, som bragte Jesus på korset. Vi kan icke förebrå statsmännen sådant som vi fördrager hos oss själva.

Men när Kristus får övervinna detta hos oss, kan han bruka oss till att förmedla samma gåva till andra. Den som har upplevt, hur ärlig bön om förlåtelse kan förvandla

fiender till vänner och förändra en, som det tycktes, hopplös situation, äger försoningens, gemenskapens och det uppbyggande samarbetets nyckel, som världens visdom tappat bort.

Om vi, Nordens folk, finner och brukar denna nyckel, vad kan vi icke ge åt vår söndertrasade värld! Vi kan visa vägen till verklig fred. Vi kan leva demokratien så, att varje folk begär den — en sannskyldig demokrati, där profiten aldrig får bli viktigare än människan, där man vid konflikter är angelägnare att se och erkänna sina egna fel än andras och ivrigare att finna vad som är rätt än att vinna förmåner, där politikern tänker mindre på nästa val än på nästa generation, och där makt icke eftersträvas eller brukas annat än för att tjäna. Vi kan visa världen vad sann patriotism vill säga. Att Finland skulle göra detta, var den vision som en Andens storman redan för årtionden sedan hade för detta land. Finland har gjort det, i tunga ofredsår. Samme man har sagt att verklig fosterlandskärlek är att jag gör och ger allt för att mitt folk skall bli styrt av Gud. Sådan patriotism kräver män och kvinnor som icke styres av pengar, bekvämlighet, människogunst, sex och karriär, utan kämpar för vad som är rätt inför Gud, vad det än kostar, i alla livets förhållanden. Ett folk kan bli lett av Gud, när där finns människor som låter sig ledas av honom och som kämpar för att varje annan skall finna Guds ledning.

Vilka är de män och kvinnor här i Norden, som Gud kallar att leda oss ut ur materialismens trälldom och splittring och skapa fred i våra nationer?

Några av dem sitter här i kyrkan i dag.

Vi har alla vår del, vårt ansvar och vår underbara gudsgivna möjlighet. — Det finns ingen gräns för vad Nordens folk, rustade med förvandlingens och försoningens hemlighet, kan förmedla till världen — en påskens morgongryning, en livets revolution genom den Uppståndnes kraft, lika nödvändig för Väst som Öst. Amen.

UNDER KRISTI HERRADÖME

Du helga eld, all världens tröst,
låt kärlek brinna i vårt bröst.
Giv oss av din hugsvalan god
i jordisk nöd ett himmelskt mod.
På korsets väg oss styrk och led,
mot frestelsen med kraft bered,
att här vi manligt strida må
och genom död till livet gå.
Halleluja! Halleluja!

Amen.

Luk. 24: 49—53.

Jesus sade till sina lärjungar: »Se, jag vill sända till eder vad min Fader har utlovat. Men I skolen stanna kvar här i staden, till dess I från höjden bliven beklädda med kraft.»

Sedan förde han dem ut till Betania; och där lyfte han upp sina händer och välsignade dem. Och medan han välsignade dem, försvann han ifrån dem och blev upptagen till himmelen. Då tillbådo de honom och vände sedan tillbaka till Jerusalem, uppfyllda av stor glädje. Och de voro sedan alltid i helgedomen och lovade Gud.

»Vår raket har redan passerat månen. Den närmar sig solen. Och vi har icke upptäckt Gud.»

Så heter det i ett julbudskap som från vår store granne på andra sidan Östersjön här om året sändes till världen genom radion. Man menade sig med denna raketfärd »ha släckt ljus i himmelen, som ingen människa åter skall kunna tända». Snart skulle »evangeliets ok vara brutet och Kristus vara förvisad till mytologiernas rike».

Så lätt släcker man icke himmelens ljus. Vi på denna sidan Östersjön tror ju icke att den himlafarne Frälsaren finns någonstades däruppe i rymden, så att rymdfarare skulle kunna upptäcka honom.

Men vad tror vi egentligen? Vad säger orden om Jesu himmelfärd till oss denna tidens människor?

Skriftens svar är kort, enkelt och närgående: Jesus har blivit upphöjd till himmelen för att fullfölja sitt verk på jorden. För envar av oss betyder detta att jag får, kan och skall leva

UNDER KRISTI, DEN UPPHÖJDES, HERRADÖME

I

Att leva under detta herradöme är att *leva för det rike, dit Jesus gått och dit han vill föra oss.*

Vart tog Jesus vägen, när han försvann från lärjungarna?

Han gick in i ett rike, där Guds fullkomliga vilja råder och ingen annans.

Det riket är himmelen. Något väsentligare kan icke sägas om himmelen än att där råder Guds vilja fullkomligt över alla och i alla. Det är därför Jesus lär oss bedja: »Ske din vilja, såsom i himmelen, så ock på jorden.» För denna vilja gav han sitt liv.

Vad himmelen för övrigt är, därom kan man tänka

mångahanda. Vi vet att alla mänskliga bilder, ord och toner blott är som antydande tecken på något, som intet jordiskt öga eller förstånd kan fånga, eller som ett stammande om det som inga ord kan uttrycka.

Vi tror på himmelen, därför att vi tror på Gud, såsom Jesus lärt oss, på Honom, som kallas »konungarnas konung och herrarnas herre», »som allena har odödlighet och bor i ett ljus dit ingen kan komma», »som ingen människa har sett eller kan se». (1 Tim. 6: 15—16).

»Hög och otillgänglig
är din glans den klara, som ej syndigt öga ser.»

Sådan är han — osynlig, outgrundlig, oåtkomlig.

Och dock känner vi honom, känner det väsentliga och avgörande: han är ett med Jesus, som på denna jord blev en av oss och kämpade, led och dog för oss. I honom finner vi Guds hjärta, vilja, syfte.

Därför vet vi också att himmelen är den heliga och fullkomliga kärlekens rike, där allt, som dit finner väg, skall fullkomnas till det som Gud tänkt, när han skapade det, och där en ren och full gemenskap skall råda, som stänger ingen ute och gör alla rikare.

Men var, spørjer kanske någon, var finns himmelen?

Intet annat svar kan ges än: hos Gud, i den fullkomliga gemenskapen med honom. — Jesus talar ofta, i anslutning till judiskt språkbruk, om »himlarnas rike» eller »himmelriket». Han menar därmed intet annat, intet mer, intet mindre än Guds rike. »Himmelen» eller »himlarna» begagnades nämligen som en beteckning för Gud. Jesus talar om vår Fader, »som är i himmelen». Men han vet också att denne »himmelens och jordens Herre» »är i det fördolda», och att vi kan möta honom där, »i det fördolda» (Matt. 6: 1, 6, 18; 11: 25). Och om Paulus med sin samtid måhända tänkte sig den himmelska ljusvärlden högt däruppe ovan

skyar och stjärnor, så visste han på samma gång att Gud, som är »Herre över himmel och jord» och som »åt alla giver liv, ande och allt», »icke är långt ifrån någon enda av oss. Ty i honom är det som vi leva och röra oss och äro till» (Apg. 17: 24 ff.). Och om han talar om Kristus såsom upphöjd till Guds högra sida, så säger han också: »Nu lever icke mera jag, utan Kristus lever i mig» (Gal. 2: 20). När han tänker på sin bortgång, talar han om att »komma hem till Herren» eller att »bryta upp och vara hos Kristus» (2 Kor. 5: 8. Fil. 1: 23). Detta är för honom himmelen.

Jag minns en gammal mor, som låg på sitt yttersta. Sin man och flera av sina barn hade hon mist. Någon sade något om hoppet på återseende. »Ja, men först», svarade hon — och det blev livlighet och skärpa i rösten — »f ö r s t måste jag bara se Frälsaren». — Hon tänkte som Paulus. Hon tänkte som en kristen.

Man kommer inte till himmelen, därför att man dör, eller därför att man vill återse sina kära. Man kommer till himmelen, när man lever och dör under Kristi, den till himmelen upphöjdes, herradöme, i tjänst för hans syften.

II

För att vi skall kunna leva och dö så, är *Kristus, den upphöjde, vår »förespråkare hos Fadern»* (1 Joh. 2: 1).

Så fullföljer han i himmelen sitt verk på jorden. »Han kan till fullo frälsa dem som genom honom komma till Gud, ty han lever alltid för att mana gott för dem» (Hebr. 7: 25). Heliga hemlighet! Där Kristus är på Guds högra sida i den himmelska världens härlighet, varom talar han med sin Fader? — Han talar om oss — om envar av oss, såsom funnes blott han. Han talar icke för att övertala sin Fader att älska oss. Det är ju Guds kärlek som har sänt Jesus

till oss på jorden. »Så älskade Gud världen.» Han talar om de makter som tagit människorna i sitt våld och vill hindra Gud att nå deras samveten och göra dem fria. Han talar om hur han, i lydnad för sin Fader, besegrat dessa fiendemakter och till dem, som trälkar under fruktans och hatets, lögnens och lustarnas, högmodets och förtvivlans tyranni, banat vägen för Guds förlossande kärlek. Hans samtal med Fadern är den eviga triumferande fortsättningen av den förbön för oss vilsegångna och förtappade människobarn, som på denna jord steg för steg drev honom på vägen till Golgata och korset och som klang ut i förbönen för hans bödlar och i löftet till rövaren vid hans sida. Han, »vår förespråkare hos Fadern», är själv »försoningen för våra synder, ja, icke allenast för våra, utan ock för hela världens» (1 Joh. 2:1—2). Skiljemuren, som vår synd har rest mellan oss och Gud, är nedbruten. Det finns icke en syndare så eländig, att icke porten står öppen för honom till Gud och hans rike.

Att komma under Kristi, den upphöjdes, herradöme är att gå in genom denna port. Det sker, när jag godtager sanningen om mig själv, d. v. s. när jag vill se den, såsom Guds Ande visar mig den, hur skrämmande, vederstygglig och förödmjukande den må vara, när jag därför hör upp att bortförklara den och att urskulda mig, och när jag i stället uppriktigt erkänner min skuld för Gud och de människor jag försyndat mig emot. Detta är icke en betingelse för att Gud skall älska och förlåta mig — hans kärlek är evig och oföränderlig — men det är en betingelse för att jag skall kunna taga emot hans förlåtelse. Så länge jag icke godtager sanningen om mig själv, är jag eller låtsas jag vara okunnig om att något behöver förlåtas, och vill alltså i grunden icke ha förlåtelse. Allt tal om Gud och vad honom tillhör är då hyckleri. Men »om vi bekänna våra synder, så är han trofast och rättfärdig, så att han för-

låter oss våra synder och renar oss från all orättfärdighet» (1 Joh. 1: 9).

Så enkelt är det. Varför skall då vi vara krångliga och förspilla tid, möjligheter och kraft på ett meningslöst försvaret för en sjuk och förlorad sak? — Det har ingen annan verkan än att ännu mer av mitt liv förbrukas under andra herrar än Kristus, att ännu mer blir gjort, som borde ha varit ogjort, och ännu mer blir ogjort, som borde ha blivit gjort, allt till min egen och många andras skada, och att uppgörelsen, när den kommer — ifall den över huvud kommer och icke skjutes upp, tills det är för sent — blir ännu mer förödmjukande och smärtsam.

Det gäller inte bara mig. Vad jag gör och icke gör, blir och icke blir, har verkningar, ingen vet hur långt. Vad det blir för slags verkningar, beror på under vad för slags herradöme jag lever.

III

Att leva under Kristi, den upphöjdes, herradöme är att *få del i fullföljandet av hans verk på jorden*. Till detta är vi alla kallade. Det är den högsta ära och förmån. Det är på samma gång människans, varje människas, sanna bestämelse. Det är vårt livs mening.

Ty det som hela Kristi verk syftar till är Guds herravälde. Och Guds herravälde betyder att livet blir normalt, sådant som det skall vara. Vi är nämligen skapade av Gud och för Gud, till att leva i hans gemenskap och efter hans bud och ledning. Om den Himlafarnes verksamhet säger Skriften icke blott det som vi nyss talade om, att han alltid »lever för att mana gott för oss», utan också detta andra, att han »måste regera 'till dess han har lagt alla sina fiender under sina fötter'» (1 Kor. 15: 25), d. v. s. besegrat

allt det som står Gud emot. Den slutliga segern i denna kamp kommer med denna tidsålders ände, när Kristus uppenbaras i härlighet och allt blir nytt. Till dess pågår en oavbruten strid mellan gott och ont, rätt och orätt, sanning och lögn, Gud och satan, en kamp som är den avgörande faktorn i all historia. Striden står om oss och i oss människor, alla och envar, vare sig vi vet det eller icke. Den som försöker vara neutral öppnar vägarna för det onda och är en förrädare mot det goda. Och den står om vårt folk. Skall Guds vilja leda det? — Vad annars? — Det kan blott bli människors vilja. Och det blir det.

Just i dessa dagar behandlar riksdagen ett lagförslag om utvidgning av rätten att avliva ofödda barn. Vi vet alla att denna lagstiftning rör ett område, som på ett särskilt sätt rymmer nöd och lidande och ömtåliga spörsmål. Men två frågor måste besvaras: Vad ger oss rätt att döda ett människoliv? Och vart bär den väg som man nu vill gå vidare på? — Vi är tacksamma att dödsstraffet är avskaffat i vårt land, och vi uppröres över dess flitiga användning på annat håll. Men samtidigt dödar man ofödda liv, på vilka ingen skuld emot samhället vilar utan blott detta att de kan bli till börda för andra och själva kan få tunga bördor att bära. Vi menar att våra förfäder var barbarer, när de satte ut sådana barn att omkomma genom köld, hunger eller vilddjur. Men är skillnaden i grunden mycket stor annat än i fråga om metoderna? Det fanns också på den tiden utslitna och kroppsligt och själsligt bräckliga mödrar, det fanns fattigdom och hunger. Men det fanns ojämförligt mycket mindre hjälp att få i nödlägen.

När Kristus blev »först» i svensk lag — det var för många hundra år sedan — försvann denna grymma sed. Är det en tillfällighet att abortproblemet kräver växande utrymme i lagen i en tid, då Kristus får allt mindre?

Det är med människovärdet som med varje värde: det

betyder värde för någon. Den människa, vars liv icke har något värde för produktionen, för samhället, för anhöriga, utan kanske tvärtom är en börda för andra, såsom vi alla en dag genom ålderdom eller sjukdom kan bli — vad är den människans värde? — Hittills har samhället satt en ära i att göra det bästa möjliga för sådana människor. Men varför? — Historiskt är förklaringen den att varje människa ansetts som en varelse som har skapats av och för Gud och som Kristus lidit döden för. Tag bort Gud, varpå skall ett obetingat människovärde byggas? — Konsekvenserna drogs av Hitler. Jag har mött människor med hög bildning och högt ansvar och med anspråk på att företräda upplysning, humanitet och framsteg, vilka på denna punkt tänker åt samma håll som han, fast de icke drar ut konsekvenserna lika långt. Hur förhindra att konsekvenserna småningom drar sig själva?

Ett folk som lämnar Gud utlämnas åt människor.

Men vårt folk skall icke lämna Gud. Vi får, vi kan, vi skall stå under Kristi, den upphöjdes, herradöme. Han uppbadar oss att ta del i hans fullföljande av sitt verk på jorden. Jesus gav lärjungarna löftet om Andens kraft från höjden. Denna kraft ges åt envar som beder därom, icke själviskt utan för att tjäna Guds vilja med honom själv, med människor omkring honom, med vårt folk och med Guds värld. En kristen tillhör icke sig själv utan Kristus. Han är en soldat under Kristi befäl. Han räknar intet som sitt, vare sig tid, kraft, pengar eller planer, framtid, intressen. Vi är hundratusentals kristna i vårt land. Tänk om vi verkligen levde för ett enda: Guds vilja, och kämpade för att den skulle ske på varje punkt — med våra hem, med skolan och uppfostran, med arbetslivet, med intresseorganisationerna, med kultur och konst, med press, radio, television, med samhället och staten och våra mellanfolkliga förbindelser, med det allmänna tänkesättet i andliga och

moraliska frågor. Detta betyder att våga stå för vad vi vet vara rätt och att kämpa därför med risk att bli hånade och förföljda, och att bekämpa vad som är orätt, hur mycket än hopen eller de talföra och högröstade kallar det rätt.

Ett folks framtid hänger på dess medborgare. Tag nykterhetsfrågan — det är ju folknykterhetens dag. Det är bra med lagstiftning och samhällsåtgärder av vettigt slag. Men tror någon att det skall komma en verklig resning av vårt folk på denna punkt annat än genom att folket, människor, reser sig? — På samma sätt med det sexuella trasket. Det blir annorlunda först när vi börjar leva annorlunda och i ord och handling hävdar Kristi klara normer, vad än tidningar, veckopress och fin eller vulgär sexpropaganda förkunnar.

Vad skall icke ske i vårt folk och i världen, om alla som vill vara kristna tar upp denna kamp med hel personlig insats!

Den dag skall då åter randas, då Kristus blir först i vår lag, och då regering, riksdag, skola, samhälle och allmänna meningen erkänner Guds bud och vet att den svenska linjen är den kristna linjen.

Amen.

ÅSKÅDARE ELLER EFTERFÖLJARE

Käre himmelske Fader. Du bjuder oss frid och liv under din Sons spira och kallar oss att följa honom efter i kamp för din vilja på jorden. Vi beder dig: Bryt och tag bort allt det som hos oss hindrar dina heliga syften, och fullborda med din makt och kärlek det du vill med oss. Amen.

Luk. 14: 25—35.

Mycket folk gick med Jesus; och han vände sig om och sade till dem:

»Om någon kommer till mig, och han därvid ej hatar sin fader och sin moder, och sin hustru och sina barn, och sina bröder och systrar, därtill ock sitt eget liv, så kan han icke vara min lärjunge. Den som icke bär sitt kors och efterföljer mig, han kan icke vara min lärjunge.

Ty om någon bland eder vill bygga ett torn, sätter han sig icke då först ned och beräknar kostnaden och ser till, om han äger vad som behöves för att bygga det färdigt? Eljest, om han lade grunden, men icke förmådde fullborda verket, skulle ju alla som finge se det begynna att begabba honom och säga: 'Den mannen begynte bygga, men förmådde icke fullborda sitt verk.'

Eller om en konung vill draga ut i krig för att drabba samman med en annan konung, sätter han sig icke då först ned och tänker efter, om han förmår att med tio tusen möta den som kommer

emot honom med tjugo tusen? Om så icke är, måste han ju, medan den andre ännu är långt borta, skicka sändebud och underhandla om fred.

Likaså kan ingen av eder vara min lärjunge, om han icke försakar allt vad han äger. — Så är väl saltet en god sak; men om till och med saltet mister sin sälta, varmed skall man då återställa dess kraft? Varken för jorden eller för gödselhögen är det tjänligt; man kastar ut det. Den som har öron till att höra han höre»

ASKÅDARE ELLER EFTERFÖLJARE —

det är det alternativ som vi ställes inför i dag.

I

Det finns många åskådare, många som aldrig tycks bli något annat.

Så var det då. Så är det i dag.

Mycket folk gick med Jesus. De var av olika slag. Några var hans avgjorda motståndare. De lyssnade och iakttog bara för att finna något att anklaga honom för och så få honom bort.

Motståndare har Jesus också i dag, kanske fler än förr, i varje fall mer högröstade och dristiga än på länge. Icke så att de direkt talar illa om Jesus. Det är det liksom svårt att komma sig för med. Men så att de är emot det som Jesus vill och emot dem som vill som han, och så att de vill få honom bort ur vårt folks liv.

Men de flesta som gick med Jesus var av annat slag. Där var nyfikna, som ville se och höra den som alla talade om. Där var undrande och spörjande människor. Där var också beundrande, hänförda. Och där var utan tvivel många med

hjärtan som hungrade efter liv, nytt, verkligt, rikt liv, säkerligen även sådana som önskade hålla samman med Jesus, därför att de kände att han och hans budskap var det största som de någonsin hade mött i livet.

Också i dag är det många som rör sig omkring Jesus. Det finns knappast någon som icke på ett eller annat sätt någon gång varit i hopen omkring honom. De flesta har redan som barn burits till honom i dopet, och alltjämt vill de flesta föräldrar att deras barn skall döpas. De flesta blir konfirmerade. De flesta kommer någon gång i kyrkan, somliga ganska ofta. De flesta vill ha sitt äktenskap ingånget med hans ord och hans välsignelse. Och när vi mister våra kära, är det få som icke vill få dem vigda till den sista vilan med Guds och Kristi ord. Ja, än mer, det finns många som verkligen vill hålla ihop med Jesus. De förstår att vad han lär oss är den enda grund som ett människoliv och ett samhälle kan byggas på, om det skall gå väl. Och de tar del i och offerar för kristliga syften och strävanden och ger rum i sitt liv för Guds ord och bön.

Vad säger Jesus om allt detta? Vad tänker han om hela denna blandade hop av människor, om oss alla som på ett eller annat sätt fått med honom att göra, vare sig vi står längre borta eller har kommit närmare, vare sig vi är där, därför att andra är där, eller vi allvarligt menar att människor och människoliv icke bör och kan vara honom förutan?

Han säger icke att det är detsamma, om vi är där eller icke, att vi lika gärna kan gå vår väg. Skulle väl också någonting bli bättre, därför att vi upphörde att döpa barnen och konfirmera dem, att komma i kyrkan, regelbundet eller tillfälligt, att låta Guds ord och bön helga våra äktenskap, och att låta Guds och Kristi ord, och icke blott människors, ljuda till de efterlevande över deras käras stoft?

Nej, Jesus gör just detsamma som den gången i begyn-

nelsen av den sista vandringen till Jerusalem, när mycket folk gick med honom: »Han vände sig om och sade till dem: 'Om någon kommer till mig, och han därvid ej hatar sin fader och sin moder, och sin hustru och sina barn, och sina bröder och systrar, därtill ock sitt eget liv, så kan han icke vara min lärjunge. Den som icke bär sitt kors och efterföljer mig, han kan icke vara min lärjunge.' 'Ingen av eder kan vara min lärjunge, om han icke försakar allt vad han äger.'»

Det Jesus här säger är icke ett avvisande; det är icke heller en inbjudan. Det är ett konstaterande. Han säger icke att den som är ovillig att försaka familj och kära, allt vad han äger och själva livet och att bära sitt kors och följa Jesus — att denne ej får vara hans lärjunge. Han säger att han icke kan vara det. Och detta »kan icke» upprepas tre gånger. Jesus konstaterar ett faktum. Och med detta konstaterande ställer han ett alternativ: åskådare eller efterföljare, åskådare eller verklig lärjunge.

Man kan vara en välvillig, intresserad, gripen, t. o. m. »religiös» åskådare, och dock blott vara en medlöpare, dvs. en som går med, kanske ett långt stycke, men som icke satsar allt, och som behåller möjligheten att dra sig undan, när det blir obehagligt eller farligt. Så är man icke, så kan man icke vara en Jesu lärjunge, en efterföljare. Må ingen bedraga sig själv. Det finns många åskådare och medlöpare, många som aldrig tycks bli något annat.

II

Men en åskådare kan bli en efterföljare.

Vad är det som vill till?

Enkelt sagt detta, att Jesus, att Gud som talar och handlar genom Jesus, kommer först i mitt liv.

Vi vet att Jesus älskade sin mor. Förmodligen hade han, intill dess han blev trettio år, med henne delat arbetet och omsorgen för ett hem med många yngre syskon. Under korsdödens ohyggliga kval, i livets yttersta timmar, tänkte han på henne och sörjde för henne. Han vann också henne och sina bröder, som tidigare icke hade trott på honom. Efter hans uppståndelse finner vi dem bland hans trogna. Han bestraffade fariseerna och de skriftlärde, som tillät och uppmuntrade folk att ge offergåvor till templet i stället för att hjälpa sina fattiga föräldrar enligt Guds fjärde bud.

Men vi vet också att när Jesu mor och bröder ställde sig i vägen för Guds planer och tankar, behandlade han dem såsom ovidkommande främlingar på ett sätt som många kristna skulle anse hänsynslöst och okristligt.

Jesus älskar så Gud och människor, att han hatar allt som tar Guds plats i deras liv. Dit hör ofta just familj och hem. Gud har avsett att dessa blodets och kärlekens band, som är Hans, Skaparens, gåva, skulle draga människor till honom. Därför gör Jesus också faderskärleken och hemmet till bild av gemenskapen med och i Gud. Men hur ofta går det icke tvärtom. Föräldrar råder över sina barn med en kärlek som är självisk och icke frågar efter Guds tankar, eller med en myndighet som lika litet frågar efter Gud. Och föräldrar avgudar sina barn, till deras och sin egen olycka. Jesus ger icke en tumsbredds utrymme åt själviska och köttsliga hatkänslor. Men han brinner av ett heligt hat mot allt som hindrar människor att ge Gud första rummet i sitt hjärta och liv. Första rummet betyder, att vad Gud säger mig genom sitt ord och i samvetet och vad han kallar mig till genom ledning, som icke är förvirrad av orena bevekelsegrunder hos mig eller andra, det skall åtlydas, vad än människor säger, det må vara föräldrar, syskon, man, hustru, vänner.

Jesus talar därjämte om två andra ting som hindrar Gud

att komma först. »Ingen av eder kan vara min lärjunge, om han icke försakar allt vad han äger.» Man kan icke tjäna både Gud och mamon. Antingen kommer Gud först eller också penningen och det som kan fås för pengar. — Men än mer: Den som icke »hatar sitt eget liv», säger Jesus, han »kan icke vara min lärjunge». Han fortsätter: »Den som icke bär sitt kors och efterföljer mig, han kan icke vara min lärjunge.» Vi kristna ha vant oss att tala om varjehanda prövningar såsom »kors». Jesus och hans åhörare förstod det annorlunda. De flesta av dem, kanske alla, hade sett söndergisslade människokroppar hänga fastbundna och fastspikade på kors i dagar och nätter, tills döden befriade dem. Det var till detta Jesus var på väg. Att »bära sitt kors» betydde att vara på väg till denna död. Det är därtill Jesus menar att hans lärjungar måste vara redo. Och han ber dem beräkna kostnaden, alldeles som den som vill bygga ett torn måste beräkna, om han har medel därtill.

Vem kan då kallas en lärjunge?

Det finnes här en hemlighet. Denna hemlighet är Mästaren själv, som talar dessa skakande ord. När han säger dem, vet han att det icke finns en i denna stora människomassa, icke heller en bland de tolv, som är redo för det han talar om. Likväl går han sin väg vidare tillsammans med dem som vill följa honom. Han vet att han till sist skall bli alldeles ensam. Men han håller fast vid dem, ehuru de övergiver honom. Han bär dem och bär hela vår i sin själviskhet vilsegångna människovärld i sitt hjärta fram till Gud. Så blir hans kors försoningens plats och tecken. Han blir vår löftesman hos Gud och Guds löftesman hos oss. Vi får i hans namn nalkas vår himmelske Fader såsom hans barn trots allt vi försummat och brutit och trots själviskheten, räddhågan och orenheten i vår natur.

Och i Jesu gemenskap och i förlitande på hans kraft får vi taga de steg och fatta de beslut som han leder oss till. Dit

hör först att ta itu med allt som har varit och är fel i vårt liv, söka klarhet därom, se det såsom det ter sig i ljuset av Kristi bud, kalla synd vid dess rätta namn, bryta med den, och erkänna den, gottgöra vad som kan gottgöras och söka människors och Guds förlåtelse och taga emot den. Dit hör därefter att lämna mig i Guds hand, säga honom att jag icke vill tillhöra mig själv utan Honom, att Han skall förfoga över mina pengar och vad jag eljest har, min tid, min kraft, mina planer, min vilja, mitt hjärta, för att bruka det allt för sina syften. Icke jag själv, icke människor, utan H a n skall bestämma över mitt liv och min livsväg, utan någonting undantaget, med inga hemliga förbehåll. — Gud säger därtill sitt ja.

Så kan en åskådare förvandlas icke till en felfri människa, icke till en undantagsmänniska eller ett helgon, men till en Jesu lärjunge, en efterföljare. Och om han icke kan göra idag sådant som kommer att krävas av honom i framtiden, så får han tro att Gud i framtiden kommer att ge honom vad han då behöver, ifall han idag gör det som Gud idag befäller.

III

Åskådaren blir en förrädare, efterföljaren ett Guds verktyg.

Åskådaren kan vara gripen av det han ser hos Kristus. Han kan vilja vara en kristen. Men han förräder Kristus och kristendomen. Han säger ja till försoningens kors, men nej till efterföljelsens. Därmed gör han evangelium icke till en Guds kraft att övergiva och övervinna synden, utan till en vilokudde för obotfärdigheten. Det är så som Kristus i stor utsträckning har förråtts i våra länder med följd att han allt mer förlorat makten över människors sätt att tänka, leva och välja.

Åskådaren kan vara fosterlandsvän, men han förråder fosterlandet utan att veta eller mena det. Ty när onda krafter driver sitt spel för att bryta ned vårt folks sedliga styrka och beröva det dess tro, beklagar han det kanske, men bekämpar dem icke. Han drager sig undan och lägger därmed fältet öppet för fienderna. Det moraliska kaos, som Västerlandet och även våra nordiska folk sjunker i, beror mindre på kampanan hos de grupper som önskar detta kaos, än på den bristande kampanan hos den stora massan av hyggliga människor som icke önskar det.

Åskådaren förråder ungdomen, ty när han själv icke engagerar sig, kan han icke ge de unga något stort att leva för.

Åskådaren förråder sig själv. Han kan få det bra utvärt. Men invärtens växer han aldrig till det han var ämnad att bli. Hans liv blir likt det där tornet som aldrig blev färdigt. Det blir ofullbordade ansatser, misslyckade försök, kompromisser och halvhet.

Efterföljaren åter kan bli ett Guds verktyg. Han är liksom åskådaren en syndare, men en som låter Gud komma först i livet, och som därför lever i ständig bättring, rening och förvandling. Gud har inga andra redskap än bristfulla människor. Men syndare som blivit efterföljare kan han begagna. De kan snava och falla, men de blir icke liggande, och de upphör icke att kämpa. Ty de är icke sina egna utan Guds livegna.

Därför att Gud bestämmer över dem och begagnar dem, kan sådant ske, som ligger helt utanför vad de själva eller andra kan beräkna eller tänka ut. De räknar med resurser av helt annat slag än sina egna och med en högre vishet.

Deras kamp är ett led i Guds kamp för sina syften med denna värld. Gud är i sin kärlek verksam för att hela och läka och att vända människosläktet rätt. Vi oroas för familjelivets och äktenskapets förfall i denna tid. Ytligt betrak-

tat kan det se ut som om Jesu ord om att hata fader och moder och hustru och barn satte familjen i fara. Men vad är det som vållar krisen på detta område? Orsaken är icke att Gud kommit in och blivit den förste. Orsaken är tvärtom den att det icke är Gud som är först, utan vars och ens Jag. Den som erfarit vad det är att leva för det som är större än Jaget, den som vet vad förlåtelse och försoning och sinne- lagets förvandling vill säga och som tror på Guds vilja och förmåga att göra sådant som vi icke förmår, han kan bli Guds redskap för att foga samman, hela och upprätta vad som fallit i spillror eller hotar att göra det, och att ge det nytt liv.

Detsamma gäller samhällslivet och nationen. Vi har bättre yttre förhållanden än någonsin. Men hur är det med sammanhållning och samarbete? Har människors tillfredsställelse och livsglädje stigit med levnadsstandarden? — Envar tänker på sina egna och sin grupps förmåner. Men vem tänker på nationen?

Våra folk behöver människor i alla grupper, klasser och partier, vilka lever för något större än levnadsstandarden, människor som sätter Guds vilja, vad som är rätt inför honom, före alla själviska intressen, vare sig den enskildes eller gruppens, och som reser sig själva och andra till kamp därför.

Det talas om Nordkalottens problem. Problem är Guds tillfällen. Gud har icke på måfå skapat detta märkliga område med dess mäktiga natur och rikedomar och med dess blandning av samiskt, norskt, finskt och svenskt. Får han inom de olika nations-, kultur- och rasgrupperna män och kvinnor som förvandlas från själviska, likgiltiga eller kritiska åskådare till gudsledda, självförglömmande Kristi efterföljare, kan genom dem det som nu ter sig som problem förvandlas till positiva tillgångar. Nordkalotten kan då tala med det upplevdas tyngd icke bara till våra nordiska folk

utan till vilket folk som helst; ty problemen är överallt likartade. Och man skall lyssna, icke blott i Oslo, Stockholm och Helsingfors, utan i Moskva och Washington, i New York och Genève.

Denna landsända kan då få ett budskap till världen om det som hon nu mer än allt annat behöver, ett budskap om hur människor och folk kan bli styrda av Gud.

Men huruvida det skall ske, beror på vilka av oss, hur många av oss som förvandlas från åskådare till efterföljare. Amen.

ETT FOLK STYRT AV GUD

Käre Fader i himmelen. Vi tackar dig för att du har givit oss ett fosterland och för allt som du därmed har skänkt oss. Vi tackar dig för all den barmhärtighet och godhet som du har bevisat våra folk.

Giv envar av oss en sådan forsterlandskärlek, att han i din kraft kämpar för att din vilja skall ske med, i och genom hans folk, dig till ära och världen till välsignelse. Amen.

Rom. 9: 1—5.

Jag talar sanning i Kristus, jag ljuger icke — därom bär mitt samvete mig vittnesbörd i den helige Ande — när jag säger att jag har stor bedrövelse och oavlåtligt kval i mitt hjärta. Ja, jag skulle önska att jag själv vore förbannad och bortkastad från Kristus, om detta kunde gagna mina bröder, mina fränder efter köttet. De äro ju israeliter, dem tillhöra barnskapet och härligheten och förbunden och lagstiftningen och tempeltjänsten och löftena. Dem tillhöra ock fäderna, och från dem är Kristus kommen efter köttet, han som är över allting, Gud, högtlovad i evighet. Amen.

Har någonsin en människas kärlek till sitt folk tagit sig ett mer gripande uttryck? Pauli folk var på ett särskilt sätt utkorat av Gud för att brukas såsom hans redskap. Men det gjorde uppror mot Gud och hans sändebud. Till sist förkastade det Guds Son. Paulus, som också själv hade kämpat

mot denne, men blivit övertvungen och vunen av honom, förstod bättre än någon, vilket brott hans folk hade begått emot Gud och emot sig självt. Likväl släppte han icke sitt folk. Det brann i hans hjärta en sådan kärlek till det, att han själv ville vara förbannad och bortkastad från Kristus, om detta kunde gagna hans landsmän. Och han släppte icke tron på sitt folks kallelse och framtid. I de tre kapitel av Romarebrevet, som de lästa orden är inledningen till, ser vi, hur han hade brottats med sitt folks ödesfråga, tills han tyckte sig skönja, hur nya framtidsvägar hade banats för det av den Kärlek som dess förstökelse icke kunnat göra om intet.

Älskar jag mitt folk?

Hur älskar jag det?

Paulus älskade så sitt folk att han kämpade för ett enda och förväntade ett enda: att det skulle bli vad det var kallat till:

ETT FOLK STYRT AV GUD.

Därtill är också våra folk kallade, låt vara att de icke har den särskilda plats i Guds handlande som gavs det utkorade folket.

Men innan vi talar om denna kallelse, är två frågor att besvara.

I

Ett folk — vad är ett folk?

Ett folk är mer än landet. Ett folk kan till och med finnas till utan ett land. Israels folk levde utan ett land i 1.800 år. Och alltjämt bor huvudmassan av detta folk utanför sitt land och sin stat.

Ett folk är mer än sina medborgare. Norges folk är vida

mer än tre och en halv miljoner norrmän. Det är norrmännen med allt det de äger i detta underbara land med sina fjäll och dalar, floder och fjordar, öar och hav, med allt vad fäderna sedan tusen år och mer har skapat av och i detta land, med riket och samhället som de har byggt, förkovrat och försvarat, med minnena som talar ur märken, namn och hävder, med den timliga odlingen och allt varmed den gör livet lättare och rikare, och med den andliga odlingens skatter av tungomål och dikt, av bild och ton, av tanke och tro, av män och kvinnor som lever i folket, fast de är döda — allt detta som miljonerna norrmän har gemensamt, och som gör dem till norrmän.

När Paulus talar om sitt folk, tänker han icke främst på landet. Han var själv född och uppvuxen utanför dess gränser och hans folk levde redan på den tiden till stor del utanför sitt land. Men han tänker på fäderna; redan i namnet »israeliter», låg en påminnelse om dem. Han tänker på vad Gud skänkt sitt folk under en dramatisk och upprörd historia, på Guds förbund med detta folk, på lagen och templet, på löftena och deras uppfyllelse i Kristus. Intet folk har haft en sådan historia som Israel.

Dock bär också våra nordiska folks historia för envar som har ögon att se med klara spår av Guds utkorelse och handlande. Icke som om vi i Guds ögon vore förmer än andra folk, men så att Gud har sina särskilda syften med oss ej bara som människor utan som folk. Gud tänker icke på folken utan att tänka på människorna, och han tänker icke på människorna utan att tänka på folken. »Han har skapat människosläktets alla folk», säger aposteln, »alla från en enda stamfader, till att bosätta sig utöver hela jorden; och han har fastställt för dem bestämda tider och utstakat de gränser inom vilka de skola bo — detta för att de skola söka Gud» (Apg. 17: 26 f.).

I vårt tidevarv har sambandet mellan individ och folk

kränkts kanske brutalare än någonsin förr i historien. På sitt hemska sätt är det en skakande åskådningsundervisning om vad det är värt att hava ett folk och ett land. Man har tillintetgjort nationer. Man har ryckt miljoner människor ur den mark som lekamligen och andligen är deras livsgrund. Miljoner människor lever utan en nation som är deras egen. Och miljoner människor har fått pröva på att leva i sitt eget land förhindrade att fritt tillägna sig dess andliga och kulturella arv och leva därav och nödgade att se sina barn fostras i en tro och anda motsatt fädernas.

Vi här i Norden har ännu friheten såsom människor och såsom nationer. Vad vi är som människor är vi och skall vi vara genom och i våra folk och allt det Gud givit oss i dem — såsom norrmän, danskar, finnar, isländare, svenskar. Ett folk är mer än sina medborgare.

Det är också mer än det släktled som just nu trampar dess mark. »Slakten följa släktens gång» — hastigt, tyst, omärkligt. Men folket består, folket är mer än vi som just nu ställer med dess arv och egendom. Vi står i ansvar inför de slakten som gått. Vad gör vi med det som de skänkt oss? Och vi står i ansvar inför ofödda slakten. Skall de tacka oss, eller förakta, kanske förbanna oss?

Det pågår alltid en kamp om ett folks själ, vare sig vi märker det eller inte. Det är i grunden den aldrig vilande kampen mellan gott och ont. Den pågår på varje område och den har mångfaldiga former. Om det har funnits tider då bundenheten vid det ärvda, det traditionella varit en fara, är faran i denna tid den motsatta. Dagens släkte frestas att göra sig suveränt och därmed oansvarigt gentemot både gånget och kommande. Man märker det i flera av den kristna världens länder på en benägenhet, vanligen dold under ett sken av objektivitet och vetenskaplighet, en ond benägenhet att utan bärande grunder misstänkliggöra och förringa vad som hittills aktats stort i folkets liv och his-

toria och att glorifiera vad det egna släktet kommit åstad. Så skapas ett rotlöst släkte, förblindat av sitt högmod. Så tar ett folk skada till sin själ och föres lätt på vilsna vägar. I varje folk som skall bestå måste den vissheten leva djupt och starkt: vårt folk är mer än vi, mer än vårt släkte; vi är blott bärare av vad som är vida större än vi.

II

Men nu är just vi, nu är just detta nu levande släkte för några korta år bäraren av detta stora, ansvarigt för ett folks öde.

Därvid är vi vid en andra fråga.

Vart går ett folk, styrt utan Gud?

Varje folk styres av människor. Vi nordiska folk styr oss själva.

Skall icke ett folk göra detta? Är det icke ett av de stora stegen framåt i mänsklighetens historia att allt flera nationer avkasta icke blott främmande utan också inhemska herrars ok och själva råder över sig och sitt och själva svarar för och formar sin framtid? — Så gott som hundraprocentigt hyser vi här i Norden den meningen och ämnar förbli vid den.

Att vi styr och skall styra oss själva, betyder icke att vi icke kan och skall styras av Gud.

Att vi styres och skall styras av Gud, betyder icke att vi icke kan och skall styra oss själva.

I själva verket kan vi icke styra oss själva till hälsa och välfärd för nationen, om vi icke styres av Gud. Vår demokrati behöver Gud för att icke urarta, förfalla och föra vårt folk i olycka och fördärv.

Demokratien fungerar genom majoritetsbeslut. Det måste

så vara. Många tror att därmed allt är väl beställt. Många menar, kanske utan att tänka tanken ut, att det som flertalet vill icke blott är det som tills vidare blir gällande, utan också är det som är bäst, är rätt.

I en demokrati böjer vi oss lojalt för det som i laga form form — genom majoritetsbeslut — blir bestämt, det må vara i en förening, en bolagsstämma, en kommunstyrelse, ett parti, ett parlament, en regering; vi böjer oss, såvitt det icke klart står i strid mot samvetet. Men vi förbehåller oss rätt att kritisera beslutet såsom olämpligt, oriktigt, kanske till och med orätt, och att på laglig väg arbeta för att få det ändrat.

Flertalet avgör. Men vilka är flertalets motiv? Och vilka är oppositionens? Människorna styr i laga former. Men vad är det som styr människorna, deras vilja, tankar, planer? — I en demokrati borde det vara omsorgen om människorna och varje människa, om alla, om det hela, om nationen, kort sagt, nitälskan för vad som är rätt och gott.

Men är det så?

Varmed lockar partierna i valtider väljarna?

Vid senaste riksdagsmannaval i Sverige såg jag knappast en valaffisch som icke lockade med ekonomiska eller sociala förmåner.

En europeisk statsman erbjöd i ett kritiskt ögonblick sitt folk »blod, svett och tårar». Han reste nationen till en kamp, som historien aldrig skall glömma, och som den gången räddade friheten åt världen och även åt oss.

Sådana ord passar icke när som helst. Men i varje tid och icke minst i dag gäller ett ord av en annan statsman, som Europa och vi alla jämväl är skyldiga tack. Han har sagt: »Demokratien och dess friheter kan endast räddas genom kvaliteten hos de människor som talar i dess namn.»

Det finns krafter som i demokratiens hägn och i frihetens

namn arbetar på att förgöra både frihet och demokrati. Vi måste lära oss känna igen dem och stoppa dem. Det finns annat förräderi än att sälja militära hemligheter. Och det finns annan korrupcion än den som lagen kan nå. Man köper röster och makt för sig själv, sin grupp, sitt parti genom att erbjuda förmåner. Och man köper sig förmåner genom att stödja den som lovar dem — alltsammans med ringa eller ingen tanke på vad det verkar i samhället och nationen som helhet. Följderna drabbar till sist demokratin själv. Olust och misstro breder ut sig. När det visar sig att demokratin icke fungerar på ett rättfärdigt sätt till det helas och allas väl, kommer kaos eller diktatur. Historien ger tillräckliga vittnesbörd. Demokratin måste leva i medborgarnas hjärtan och samveten för att kunna leva i samhälle och stat. Den kräver karaktär, den kräver moraliska normer, som står över människan och på samma gång har gensvar i hennes innersta, Guds normer, Gud.

En stormakt störtade samman under sista krigets första år. En känd författare, som hade varit förbindelseofficer mellan regeringen och högkvarteret och lärt känna de ledande männen på bägge hållen, säger i en bok om katastrofen, att man av den kan draga bl. a. denna lärdom: Ett folk måste »av sina styresmän kräva ett rent liv. Varje last ger fienden fotfäste.» — Är det detta vi kräver av dem vi sätter på ledande poster? Gör vi det icke, blir vi medansvariga, i fall en dag katastrofen kommer, därför att ledarnas karaktär icke svarade mot deras ansvar.

Men kan vi fordra av våra ledare vad vi icke fordrar av oss själva? — Vi kan vänta av dem en erfarenhet, en skicklighet, en klokhet, en kunnighet som vi själva måhända icke utrustats med eller kunnat förvärva. Men vi har ingen rätt att av dem kräva en levernets oförvitlighet som vi icke kräver av oss själva.

I medborgarnas karaktär vilar ett folks framtid.

Ett folk kan och skall styras av Gud.

För detta kräves framför allt tre ting.

Först en förnyelse av vårt folks karaktär genom en outtröttlig kamp för vad som är rätt enligt Guds vilja och bud och mot allt som är ont och orent, detta såväl i det enskilda som i det offentliga livet på varje område.

Vem skall föra denna kamp? — Envar som förstår att den behöves. Ingen kan fritaga sig. Ingen kan skjuta ansvaret på andra. Varje medborgare är ansvarig. Och den som kallar sig kristen borde kämpa i främsta ledet.

Envar kan inte göra allt. Men envar kan öppna sina ögon och se vad som sker omkring honom, se det i livet som leves, se det i pressen och TV, se det i skyltfönstren, höra det i radio. Han kan spörja sig: Vad måste göras för att rätta vad som är gålet och hejda det som bryter ned och förgiftar karaktären i vårt folk? Och han kan spörja sig: Vem skall göra det? — Räddhågans och feghetens naturliga svar är: »Varför just jag?» — ansvarstagandets: »Varför icke jag?»

Orenhetens, lögnens, lustarnas, oansvarighetens språk har blivit allt högljuddare, medan bra folk och kristet folk tegat eller ojat sig. — Så breder oredlighet, förförelse, otukt, råhet och våld ut sig, och allmänna tänkesättet förvirras. Vad är rätt? Finns det något som är rätt? —

Fortgår detta, går vårt folk under. Skall Guds lag, Guds röst höras genom sorlet?

Envar är ansvarig, där han står, genom vad han är och icke är, vad han gör och icke gör, vad han säger och icke säger.

Men skall något verkligen ske, kräves en andra ting.

Det är icke svårt att älska sitt land. Svårt är att rätt älska sitt folk. Därtill kräves en kärlek som är något annat och mer än nationella, historiska eller romantiska känslor, hur

djupa och heta de må vara. Det kräves en kärlek som har kraft att förvandla.

Denna kärlek tändes hos Paulus, när hans eget Jag bröts ned vid Damaskus och Kristus blev livet i hans liv. Hans eget Jag var mänskligt sett ganska vackert. Han hade allt ifrån sin ungdom nitälskat för Gud och varit »en ostrafflig man» efter lagen. Men Jaget satt där längst inne i allt vad han gjorde, också det bästa, och gav icke rum för Kristus — förrän Kristus bröt ned det och tog dess plats för evigt. Därav fick Paulus denna brinnande nitälskan också för sitt eget folk, dessa landsmän som ständigt hetsade emot honom, förföljde honom och, var han kom, gjorde allt för att skada och förhindra hans verk. »Av judarna har jag fem gånger fått fyrtio slag, på ett när». Fem gånger ohyggligt gisslad av landsmän. Och dock denna kärlek!

Skall vi kunna föra den rätta kampen för Guds vilja i vårt folk, skall den först och sist föras i vårt eget liv och dess innersta. Där måste födas den kärlek som har förvandlingens kraft. Den födes. Ingen tar den, den är Guds gåva och skapelse. Vi kan göra en sak, nämligen ge Gud tillfälle. Vi kan ställa oss i ljuset av hans bud, såsom de strålar emot oss i Jesus, hans ord, hans person och verk. Vi kan ge Gud tid att tala med oss om oss själva, vårt gångna liv, vårt förhållande till människor, våra hemliga tankar, böjelser och gärningar. Vi kan ge akt och lyssna. Gud kan och vill bringa allt, som varit och är honom emot, upp i ljuset, för att inses, erkännas för Gud och för människor, och gottgöras, så långt möjligt är, och för att förlåtas, lyftas bort och för evigt utplånas av Guds outgrundliga kärlek i Kristus.

Så kan i mitt hjärta den kärlek börja röra sig, som obevekligt kämpar för vad som är rätt och mot vad som är ont och orätt bland människor och hos människor, icke i fariseiskt klander och dömande utan i uppriktigt och ödmjuk

vilja att hjälpa var människa till befrielse, förvandling och nytt liv.

Det finns ingen ibland oss, som icke denna kärlek kan födas hos.

Och så det tredje: Gud har en plan för varje folk, också för mitt, och den kan förverkligas, när han finner människor som lyssnar och lyder.

Framtiden är dold. Den gömmer många okända faror och öden, mycket som icke beror av oss. Men Gud har det allt i sin hand. Och märkligt är vad en av vår tids främsta historieforskare har sagt: »Av tjuguen stora kulturer har nitton gått under icke på grund av erövring utifrån utan därför att tro och livsmål dunstat bort inom dem.» — Så mycket betyder andlig kraft i ett folk.

Vi känner icke Guds plan. Men den som lyssnar till Gud och lyder hans anvisningar, blir ledd av honom steg för steg, icke blott för sin egen skull utan för att tjäna Guds syfte med nationen. »En nation som lyssnar», säger Guds man Frank Buchman, »är en trygg nation. Den enda verkliga tryggheten är Guds makt verkande genom människor som lyder honom.»

Detta gäller för statsmännen. Men här kan vi alla vara statsmän och skall vara det.

Guds plan rör hela världen. Han har där en plats för vart och ett av Nordens folk, men jämväl för Norden såsom en helhet, såsom den folkgemenskap som han genom natur och historia har skapat. Denna plats, denna uppgift har vikt för folkens storfamilj, för hela människovärldens framtid.

Gud väntar på oss.

Mången har modigt och villigt dött för sitt folk. Gud väntar nu att envar av oss börjar leva för sitt folk, leva för att det skall bli ett folk styrt av Gud. Amen.

VAD ÄR MENINGEN MED VÅRT LIV?

Käre Fader i himmelen. Det finns intet större än att tjäna dig, och vi tackar dig för att du har kallat oss därtill, så ringa och bristfulla som vi är. Vi beder dig: Låt din helige Ande rena vårt hjärta och helga vår vilja, så att vi tjänar dig av hela vår håg med allt som vi är och har, dig till ära och dina syften till gagn. Amen.

Luk. 12: 42—48.

Jesus sade: »Finnes någon trogen och förståndig förvaltare, som av sin herre kan sättas över hans husfolk, för att i rätt tid giva dem deras bestämda kost — salig är då den tjänaren, om hans herre, när han kommer, finner honom göra så. Sannerligen säger jag eder: Han skall sätta honom över allt vad han äger. Men om så är, att tjänaren säger i sitt hjärta: 'Min herre kommer icke så snart', och han begynner att slå de andra tjänarna och tjänarinnorna och att äta och dricka, så att han bliver drucken, då skall den tjänarens herre komma på en dag då han icke väntar det, och i en stund då han icke tänker sig det, och han skall låta hugga honom i stycken och låta honom få sin del med de otrogna. — Och den tjänare som hade fått veta sin herres vilja, men icke redde till eller gjorde efter hans vilja, han skall bliva straffad med många slag. Men den som, utan att hava fått veta

hans vilja, gjorde vad som var slag värt, han skall bliva straffad med allenast få slag. Var och en åt vilken mycket är givet, av honom skall mycket varda utkrävt, och den som har blivit betrodd med mycket, av honom skall man fordra dess mera.»

Ända sedan den dag då människor först började få tid och kraft att tänka något utöver bekymren för dagens föda, har de grubblat över vad meningen är med deras tillvaro. I själva verket undgår ingen tänkande människa denna fråga.

Och likväl kan intet tänkande besvara den. Den kan få ett svar, men blott ett svar som man lever sig till och som man lever. En finsk vän fann det och levde det. Han uttryckte det i en enkel kort sats, som på ett väsentligt sätt sammanfattar vad Jesus i de lästa orden vill säga oss. I den satsen skall hela denna predikan utmytna; om det svaret skall den handla.

I

För att nalkas detta svar på livsgåtan skall vi först stanna inför en annan, näraliggande fråga:

Vad gör jag med mitt liv?

Ingen undgår att svara på denna fråga, eftersom vi besvarar den just med det sätt som vi lever på.

Jesus hade talat om att vi måste vara redo, när helst han kommer, alldeles som tjänaren som väntar sin herre hem under natten, men inte vet när. Då frågade Petrus, om Jesus med dessa ord tänkte på honom och de andra lärjungarna eller på alla. Det var, som om han ville säga, att Jesus väl aldrig kunde mena att Petrus och hans kamrater skulle kunna stå med skammen vid hans ankomst. Jesus gav honom inte annat svar än denna motfråga: »Finnes någon

trogen och förständig förvaltare, som av sin herre kan sättas över hans husfolk, för att i rätt tid giva dem deras bestämda kost?» — liksom ville Jesus säga till Petrus: Gör dig inte säker; det kommer an på dig själv, om du skall stå med skammen eller ej.

Vi rår inte för att vi blivit födda till detta liv. Men vi rår för, vad vi gör med det.

Vi rår inte för, vilka gåvor till kropp och själ som givits oss. Men vi rår för, hur vi begagnar dem.

Vi rår inte för, vilka levnadsvillkor, bättre eller sämre, som vi fötts under. Men vi rår för, hur vi förhåller oss till dem.

Alla har vi från livets begynnelse fått en hel del med oss. Och huru än vårt levnadslopp sedan gestaltar sig, under medgång och motgång, blir mer oss skänkt, låt vara att gåvorna skiftas olika för olika människor på ett sätt som ligger över vårt förstånd.

Vad gör vi med det som vi fått?

Jesus använder, här och vid andra tillfällen, bilden av en betrodd tjänare, en förvaltare som fått förtroendet att med en viss självständighet råda över sin husbondes egendom och hushåll under dennes frånvaro. Hans uppgift är att styra med allt han fått i sina händer, såsom han skulle göra det, ifall han vore under husbondens ögon.

Detta är människans läge. Vi är blott förvaltare. Det är vår ringhet. Vi är Guds förvaltare. Det är vår höghet.

Vad gör vi med vad Gud har lagt i vår hand, med vårt liv och allt som vi är och äger?

Ingen undgår att besvara denna fråga. Vi gör det genom vårt liv. Antingen förnekar och förkastar vi vårt kall, eller bejakar vi det.

Det ena som det andra får avgörande konsekvenser.

Tjänaren säger i sitt hjärta: »Min herre kommer icke så snart.» Eller han säger rent av: »Han kommer icke alls. Det finns ingen herre. Det är jag som är herre.» Det vill säga:

Människan sätter sig själv i centrum, hon gör sig suverän, hon tar Guds plats.

Och tjänaren »börjar att slå de andra tjänarna och tjänarinnorna och att äta och dricka, så att han bliver drucken.» Så går det, när tjänaren börjar spela husbonde. »Jag är min egen herre. Jag gör som jag vill med mig och mitt. Det har ingen annan något att säga till om.» I grövre eller finare form en känd och urbredd levnadsviisdom.

Denna »viisdom» har verkningar på alla fält och i alla riktningar. Utan liknelse, med kärva drastiska ord, beskriver Paulus, vart det leder, när människan så vänder sin Skapare ryggen. Han beskriver det, såsom han såg det för sina ögon i sin romerska samtid, och såsom vi allt tydligare ser det i vårt kristna men till stor del praktiskt avkristnade Västerland. När människor byter bort Guds sanning mot lögn och dyrkar och tjänar det skapade framför Skaparen, blir deras oförståndiga hjärtan förmörkade, och de blir dårar, medan de berömmar sig av att vara visa. Och Gud prisgiver dem i deras hjärtans begärelser åt orenhet, så att de med varandra skändar sina kroppar, och i onaturlig begärelse bedriver de styggelse kvinnor med kvinnor och män med män. Av samma skäl ger Gud dem till pris åt ett ovärdigt sinnelag, och de blir uppfyllda av allt slags orättfärdighet, girighet, avund, svek, förtal och våld. De blir övermodiga, trolösa, utan kärlek till sina egna, utan barmhärtighet mot andra. Och det är dem icke nog att själva så handla, de ger också sitt bifall åt andra som handla likaså. Envar kan läsa utförligare därom i Romarbrevets första kapitel (Rom. 1: 21—32).

Svartmålning! säger man. Förmodligen sade man det samma på Pauli tid. Men han hade rätt. Det finns, även i moraliskt avseende, mycket som är vida bättre i våra länder än i dåtidens romarrike. Och vi skall vara tacksamma därför. Det finns utan tvivel ibland oss mängder av bra människor och mycken ambitiös ungdom. Men frågan är, åt vilket håll utvecklingen pekar. Män som väl känner historien och samhällslivet finner slående paralleller mellan vad som sker bland oss och vad som förberedde den grekiskromerska kulturens undergång. Och gång efter annan överraskas vi av skrämmande vittnesbörd om vad som kan gömma sig bakom samhällets vackra kulturella och sociala fasad.

Människans revolt mot Gud är början till undergång. Det är början till personlighetens undergång. Ofta kommer den i yttre måtto på så sätt att människan blir fången i begär som till sist förstör henne. Men även om detta icke sker, blir en människa som har sig och sitt i centrum allt ensammare, allt tommare, skulle hon också ha möjlighet att fylla sitt liv med allt som kan fås för pengar. Det verkliga livet glider ifrån henne. Ty verkligt liv finns icke utan den gemenskap, som har osjälvisk kärlek som betingelse. Den som har sig själv som sin tillvaros centrum blir allt mer ur stånd till sådan kärlek.

Det ligger i öppen dag att det leder till ödeläggelse också för samlivet i alla dess former, när människan sätter sig själv i centrum och hävdar den platsen. Det splittrar familjerna. Det försvårar överallt samarbetet, i det offentliga livet likaväl som i det enskilda. Det leder till gruppsjälviskhet, klassjälviskhet, nationell själviskhet med de fruktansvärda följder som våra dagars historia och all historia vittnar om.

III

Skall denna förstörelsens, dödens linje i vårt tidevarvs utveckling kunna brytas?

Det beror på om vi bejakar vad vi är som människor, vår ringhet och vår höghet:

endast tjänare, ringa förvaltare, men Guds förvaltare, hans tjänare.

Detta innebär att jag godtager mig själv, sådan Gud låtit mig bliva till, godtager, icke mina synder — ty de är icke från Gud utan är min skuld — men min utrustning, mina gåvor, de må vara större eller mindre. Jag skäms icke för dem om de är små, och yves icke över dem, om de är större; ty jag har icke skapat dem. Men jag brukar dem för Guds syften och i hans tjänst och vet att det icke finns något skapat som icke kan användas för honom.

Jag godtager de betingelser som jag fötts och vuxit upp under, de må vara bättre eller sämre, rikare eller torftigare, och tar på mig min del av ansvaret för dem.

Och jag tager vad som sedan möter mig i livet, det må vara gott eller ont, ur Guds hand, det goda med tacksamhet, det onda åter med tålmod och tro: jag tror att Gud vet vad han gör, när han tillstäd det; han kan bruka det för sina avsikter, även om jag icke nu ser hur.

Det innebär att jag tar på mig hela ansvaret för mig själv såsom karaktär. Det är sant att andra människor övat inflytande på mig ända från livets begynnelse. Har de gjort det i ond riktning, har de givetvis sin skuld. Men detta fritager icke mig från det fulla ansvaret för mina brister och synder. Människor kan förleda, locka, hota. Det är min sak, om jag ger efter för dem. Icke heller är jag urskuldad med att jag icke visste eller förstod. Jesus säger att också den som, utan att ha fått veta sin herres vilja, gör vad som är slag värt, skall bliva straffad, låt vara mindre

strängt. Varför? — Därför att han borde ha vetat, vad som var rätt, även om husbonden icke uttryckligen sagt honom det.

Jag godtager att jag icke är min egen utan tillhör Gud, att jag är här i detta liv icke för min karriär, min framgång, min ära, min lycka, utan för att tjäna Guds syften med mig själv och var människa jag möter, och med mitt folk och hela Guds värld. Att tjäna är icke en uppgift bland andra, utan det är livets grundlag. Alla herrars Herre har själv blivit vår tjänare. »Människosonen har kommit, icke för att låta tjäna sig, utan för att tjäna och giva sitt liv till lösen för många.» (Mark. 10: 45).

Ingen människa undgår att på ett eller annat sätt tjäna. Det stora är att med hela hjärtat och med allt vad man är och har säga ja till denna grundlag, till tjänandet som det hela livet omfattande kallet. Icke till en trältjänst under människor, utan till att tjäna Gud bland människorna såsom hans fria barn. Jag är icke min egen, utan Hans. Honom tillhör mitt hjärta, min vilja, mina krafter, min tanke, min tid, min egendom, utan några hemliga förbehåll. Och han är min Herre och Gud.

Detta är att vara kristen. I varje fall finns det ingen verklig kristendom utan detta, utan att Gud är i centrum och människan icke längre tillhör sig själv, men honom. Detta är på samma gång att verkligen vara människa, ty människan är skapad av Gud för Gud.

Vad skulle icke ske, om detta bleve verkligt hos oss som är här i denna kyrka i dag, och hos alla som vill vara kristna i våra länder! — Det skulle teckna en livets linje genom våra folk tvärs över dödslinjen som vi nyss talade om — in i hemmen och äktenskapen, in i arbets- och affärlivet, in i ungdomsvärlden, i pressen och konsten, i partierna och parlamenten. Det skulle förnimmas som en ny vind av heder och förtroende, av vänskap och förson-

lighet, av renhet och godhet, av glädje och god vilja, av hopp och beslutsamhet.

»Var och en åt vilken mycket är givet, av honom skall mycket varda utkrävt,» säger Jesus, »och den som har blivit betrodd med mycket, av honom skall man fordra dess mer.» Mycket har blivit givet åt våra nordiska folk: kristen tro och kyrka, välstånd och framsteg, hög levnadsstandard, ett befast demokratiskt samhällsskick, allmän bildning och hög kultur. Mycket har blivit givet åt hela den s. k. kristna världen, som under århundraden haft sin plats i solen, andligen och materiellt.

Men vad har vi givit till kontinenterna? — Jag glömmmer icke missionens insats och åtskilligt annat — men icke heller tvenne världskrig, kolonialism, nazism, kommunism. Vad Gud väntar av den kristna världen och av oss kristna är icke blott att vi ger de missgynnade nationerna den materiella hjälp de behöver, utan framför allt att vi kämpar för att Gud kommer till makten i våra egna folk och i världen, så att sunda samhällsförhållanden skapas och rättfärdighet, försoning och fred blir rådande inom nationerna och mellan dem.

IV

Men kan detta verkligen ske?

Den tvivlande frågan har sina orsaker. Orsakerna är icke förhållandena ute i världen, utan förhållandena i vårt inre. Tvivlet kommer av nederlagen i vårt eget liv, av begångna synder och missgrepp, som vi inte vill tänka på men inte kan glömma, av misräkningar och lidna oförrätter som förbittrar vårt sinne, av bekymmer och fruktan, av hat och ovilja som vi kanske försöker skaka av oss men inte blir fria ifrån, av fiendskap och kiv, och av slaveri under orenhet i tankar och handling.

Gud kan göra allting nytt.

Luther har därom två skenbart motsägande satser. I sin underbara lilla skrift »Om en kristen människas frihet» säger han: »En kristen människa är alltings friaste herre, ingen underdånig. En kristen människa är alltings villigaste tjänare, envar underdånig.»

Genom tron på Kristus, på vad Gud skänkt oss i honom — försoning, förlåtelse och barnskap — blir en människa fri — »alltings friaste herre, ingen underdånig.» Och just därför kan hon och vill hon, i kärleken, i tacksamheten, tjäna Gud i sin nästa såsom »alltings villigaste tjänare.»

Detta låter enkelt. Och det är enkelt. Det är att taga emot vad Gud skänkt oss i Kristus.

Men för att komma till denna tro måste jag få allt detta, som skapar tvivlen, upp i ljuset. Ljuset strålar från Kristi person, från hans kors och ur hans ord. Vill jag låta ljuset av vad han lär om ärlighet och renhet, om osjälviskhet och kärlek falla över allt det som jag helst icke vill tänka på? Och vill jag ge akt på vad rösten i mitt innersta då säger till mig? — Där är sådant som måste klaras upp, sådant som måste gottgöras på ena eller andra sättet. Och där är sådant som det inte mer finns möjlighet att göra något åt annat än erkänna det för Gud och be om hans förlåtelse. Allt detta är viktigt, därför att verklig klarhet, uppriktighet, bekännelse är betingelse för att verkligen kunna i tro ta emot den förlåtelse som Gud längtar att ge. Det är en hjälp till klarhet och redbarhet att skriva ned sina iakttagelser och tankar och dela dem med någon som blott vill att Guds vilja skall ske.

Det finns ingenting som jag icke så kan bli befriad ifrån. Allt kan bli nytt. Jag har icke mer någonting att frukta, ty jag har ingenting att dölja.

Och Gud ger mig en ny start och tar mig i sin tjänst för sina syften. Då kan allt jag upplevt, även det svåraste, bli

till gagn. Och jag tvivlar icke mera på att Gud kan skapa nytt i människor och genom människor.

Jag blir blott en tjänare, men Guds tjänare. Och livet får mening. Ty

•LIVETS MENING ÄR ATT GÖRA GUDS VILJA•.

Amen.

BESÖKELSENS TIDER OCH BESTÄMMELENS

Käre himmelske Fader, vi tackar dig för att du tänker på varje människa och vill något med envar av oss. Vi beder dig: kom oss med din Ande så nära, att vi ser vad du vill, så långt vi behöver se det, och så nära, att vi vill vad du vill och gör det, dig till ära och oss själva och andra till välsignelse. Amen.

Matt. 11: 16—24.

Jesus sade: »Vad skall jag likna detta släkte vid? Det är likt barn som sitta på torgen och ropa till andra barn och säga:

'Vi hava spelat för eder, och I haven icke dansat; vi hava sjungit sorgesång, och I haven icke jämrat eder.'

Ty Johannes kom, och han varken äter eller dricker, och så säger man: Han är besatt av en ond ande.' Människosonen kom, och han både äter och dricker, och nu säger man: 'Se vilken frossare och vindrinkare han är, en publikaners och syndares vän!' Men Visheten har fått rätt av sina barn.»

Därefter begynte han tala bestraffande ord till de städer i vilka han hade utfört så många av sina kraftgärningar, och förehålla dem att de icke hade gjort bättring: »Ve dig, Korasin! Ve dig, Betsaida! Ty om de kraftgärningar som äro gjorda i

eder hade blivit gjorda i Tyrus och Sidon, så skulle de för länge sedan hava gjort bättring i säck och aska. Men jag säger eder: För Tyrus och Sidon skall det på domens dag bliva drägligare än för eder. Och du, Kapernaum, skall väl du bliva upphöjt till himmelen? Nej, ned till dödsriket måste du fara. Ty om de kraftgärningar som äro gjorda i dig hade blivit gjorda i Sodom, så skulle det hava stått ännu i dag. Men jag säger eder att det för Sodoms land skall på domens dag bliva drägligare än för dig.»

»Gud har besökt sitt folk.» Så prisade skarorna Gud i sin häpnad över Jesu undermakt.

Det var en Guds besökelse.

En sådan sker icke på måfå. Det är något Gud vill, något han avser, vare sig med en människa, eller med en stad, en bygd, ett folk — en Guds bestämmelse.

BESÖKELSENS TIDER OCH BESTÄMMELSENS —

därom vittnar Jesu ord i den upplästa texten.

I

Gud är alltid och allestädes nära, och dock finns det särskilda tider av Guds besökelse.

Gud »är icke långt ifrån någon enda av oss», säger aposteln (Apg. 17: 27). »Vart skall jag gå för din Ande, och vart skall jag fly för ditt ansikte?» sjunger psalmsångaren. »Fore jag upp till himmelen, så är du där, och bådade jag åt mig i dödsriket, så är du ock där.» Gud är

överallt och i allt, han är oss närmare än vårt eget hjärta. Vägen till honom behöver aldrig vara lång.

Likväl finns det tider då Gud på ett särskilt sätt kommer nära, då han handlar och talar på annat sätt än eljest. Det finns sådana tider i den enskildes liv, och det finns i bygdens och städernas och folks liv.

Så var det, när Johannes Döparen kom. Det gick som en stöt genom allt folket. »Hela judiska landet och alla Jerusalems invånare gingo ut till honom», heter det, »och läto döpa sig av honom i floden Jordan» (Matt. 3:5). Alla kände, vare sig de medgav det inför sig själva eller icke, att här var något på färde av helt annat slag än allt de förr hade varit med om, även av annat slag än allt högtidligt och heligt som de upplevt i Jerusalems tempel och hembygdens synagoga. Gud var nära. Människor drogs till mannen i lädergördeln och kamelhårsmanteln på samma gång som de ryggade tillbaka för honom. Folket höll honom för det han var: en Guds profet. Gud talade genom honom.

Än mera förnams denna Guds besökelse i Jesus, i hans ord, i hans maktgärningar. »Aldrig har någon människa så talat, som den mannen talar», sade poliserna, som fått order att gripa honom men återkom med oförrättat ärende (Joh. 7:46). Han sade icke som de forna profeterna: »Så säger Herren», utan: »Jag säger eder.» Han uppträdde såsom herre över sabbaten. Han tog i anspråk Guds makt att förlåta synder; och syndaren förnam att det var Guds förlåtelse han fick.

I det ringa landet fjärran från maktens Rom och vishetens Aten, i detta lilla land med sitt besynnerliga och föraktade folk, besökte Gud denna jord och människors släkte såsom aldrig förr eller senare. Det som där skedde och gavs kommer mänskligheten aldrig förbi. Varje ny Guds besökelse för oss åter dit, till Kristus, och innebär ett frambrott av hans Ande, som på nytt levandegör och

förhärligar honom för människors hjärtan, vare sig det är en människa som i ensamhet kämpar för sin räddning och frid, eller det är en bygd, ett folk, ett tidevarv som förnimmer Andens vind.

Det är densamme Anden, som för människor till samme Kristus. Men alltid kommer han på ett sätt som ingen kunnat förutse eller vänta. Så när kyrkan på höjden av yttre makt och härlighet inifrån hotades till livet av världssinne och orenhet, och Franciscus fann Kristi efterföljelses väg i fattigdom, ödmjukhet, försakelse, tjänande, glädje, och hela Västerlandet inom kort förnam storheten och renheten i ett liv med Kristus. Så när Luther i Svarta Tornet i Wittenberg under sin ensamma kamp för att finna en nådig Gud omsider upptäckte vad som menas med evangeliet om trons rättfärdighet från Gud. Hela himmelen öppnade sig över honom, berättar han; men därmed växlade på samma gång, utan att han anade det, hela Västerlandets historia in på ett nytt spår. Så när Wesley, själv brinnande genom upptäckten av samma evangelium, under hundramila predikofärder på hästryggen, förföljd och bespottad, räddade England undan franska revolutionens blodiga öde. Så när Hauge, många år i fängelse för sin tro, lärde Norges folk vad kristen tro och kristet liv vill säga, och när Laestadius efter år av ensam kamp i ödemarken blev redskapet för att lyfta Nordkalottens folk i trenne riken ur andligt och sedligt mörker till mänsklig värdighet och nytt liv. Och så när Frank Buchman år 1934 kom till Norge med trettio av sina vänner. »Tidens Tegn» skildrade vad som hände så: Efter några dagar talade hela landet om Gud, och två månader efter de trettio främlingarnas ankomst hade hela landets mentalitet förändrats. — Jag var icke i Norge den gången. Men vad som hände där förnams överallt i Sverige och i hela Norden och långt därutånför. Tio år senare skrev stortingspresidenten Carl Hambro

att det var denna faktor som hade gjort den enade kyrko-
fronten i Norge under kriget möjlig.

Det var intet mänskligt tilltag. Det var en Guds besökelse.

II

Sådana besökelsens tider är bestämmelsens tider.

Det är så för den enskilde och så för bygder, städer, nationer. Gud menar något med dem. Han har en plan, en kallelse.

Vad vill han, när han så kommer till en människa?

De flesta kristna skulle nog svara att Gud vill att denna människa skall finna frälsningen i Kristus och frid med Gud. Detta är riktigt. Men vad menar vi därmed? —

Menar vi att människan skall inse, ångra och bekänna sin synd och taga emot Guds förlåtelse, så är också detta riktigt. Men det rymmer i sig mer än vi kristna i allmänhet tänker. Det betyder i grunden att hon byter ägare. Hon är icke längre sin egen herre, hon tillhör Gud. Det är han, icke hon själv, som bestämmer över henne och vad hon är och har och därmed ger henne en bestämmelse.

Gud har en plan för varje människa. Denna plan känner vi vanligen blott styckvis. Den utvecklar sig steg för steg, om vi ger akt på Guds ledning och lyder den.

Och denna Guds plan ingår i hans vidare planer, i hans bestämmelse för hela det sammanhang som vi är insatta i: hem och familj, samhälle, stad, bygd, folk och stat, och, i yttersta hand, hela Guds värld. Gud vill använda oss såsom sina redskap för sina syften.

Det är märkligt, att Jesus, som visste att en människosjäl är förmer än hela världen, talar till Korasin och Bet-

saida och Kapernaum, som om Gud hade med dessa städer som sådana att skaffa och icke blott med människorna i städerna. Ja, så tänker Jesus uppenbarligen. Det fruktansvärda med dessa städer var att de svek Guds bestämmelse, en bestämmelse som de skulle ha förverkligat genom att i öppenhet och ödmjukhet ta emot Jesus. De skulle ha blivit ljus och salt för hela landet och folket. Men de blev det icke. Åt dem hade givits mer än åt några andra städer, genom allt som de fått uppleva av Jesu närvaro och undermakt. Men de hade icke gjort bättring.

Kan en stad, ett land göra bättring? — Jesus menar uppenbarligen detta. Hur skall det förstås?

Det har funnits tider i folks och orters historia, då de haft Gud som högsta auktoritet. Det betyder icke, att icke där funnits ogudaktiga människor och mycken synd. Men man har vetat vad som är rätt och orätt, samvetet har talat, och det har märkts i både offentligt och enskilt liv. Det har funnits andra tider med många gudfruktiga människor och mycket bra och anständigt folk. Men Gud har icke varit den som haft ledningen.

Frank Buchman berättade i Oslo 1935 att han, innan han året förut kom till Norge, i sina stunder av stilla lyssnande ständigt fått den tanken: »Norge i brand för Kristus, Norge i brand för Kristus.» Så skedde det också. Överallt råkar vi människor vilka den gången fick en Guds besökelse som förändrade hela livet. Men Frank Buchman såg Guds plan innefatta mer än tusentals uppväckta och troende människor. Han såg en revolution av hela nationens liv och en därav följande renässans, en nationell pånyttfödelse, som skulle göra Norge till förmedlare av nytt liv till andra folk.

»Börjar vi se», sade han samma år i England, »att icke blott individer, utan städer och nationer kan bli annorlunda?»

»Tänk på vad gudsstyrda, andligen upplysta nationer

kunde betyda. Antag att Guds ledning bleve alla dessa nordiska länders politik — vad skulle det innebära för Europa?» — Frank Buchman tänkte på det som just de åren, i mitten av 30-talet, hände i Centraleuropa och väl också på det som hände längre österut. Skulle vi i Norden, undrade han, så taga emot Guds besökelse, att vi bleve skickade att ge nödig inspiration, klarhet och styrka åt de andliga och moraliska krafter i Hitlers Tyskland, som kunde förebygga den hotande katastrofen och vända utvecklingen?

Under intrycket av besökelsen och bestämmelsen skrev en svensk i de åren dessa tre korta strofer:

Nu är din kallelse stund,
ödesbeskuggade Nord.
Hör den Allsmäktiges röst!
Hör Guds befallande ord!

Något av omätlig vikt
lägger Gud i din hand,
ansvar för hela vår värld,
Öster- och Västerland.

Vakta dig, Nord, att du ej
sviker bestämmelsens bud,
sviker din kallelse stund,
sviker din Herre och Gud.

Vi svek den gången och fick lida därför. Vi tog i besökelsens tid emot mycket, men vi tog icke emot allt, och vi tog det icke helt. De flesta av oss formade om det efter våra trånga hjärtan och små tankar. Så blev det icke, trots allt som gavs oss, det som Gud tänkt. Jag fruktar att mitt land Sverige svek mest. Men Norge, Finland, Danmark fick lida mest.

Hur det går med Guds bestämmelse, beror på hur vi möter hans besökelse.

Sodom står för alla tider såsom exemplet på yttersta sedliga förfall, där onaturliga lustar och laster hade blivit det vanliga och ansågs naturliga och normala. Så kom också domen och undergången över staden.

Hur är det möjligt att Jesus kan tala till dessa galileiska småstäder med deras enkla, säkerligen hyggliga befolkning av fiskare, hantverkare och handlande, såsom han här gör? — För de hedniska storstäderna Tyrus och Sidon skall det bli drägligare på domens dag än för Betsaida, Simon Petrus' och Andreas' och Filippus' stad. Och för själva Sodom skall det bli drägligare än för Kapernaum.

En del av svaret ger Jesus själv. De hade fått vad Tyrus och Sidon och Sodom icke fått: den största gudsbesökelse som människor någonsin upplevt. Och de hade, i stort sett, sagt nej.

Hur kunde de?

De var säkert icke värre än folk är mest.

Men sanningen mötte dem med en klarhet och skärpa som aldrig annars, och därför reste sig inom dem det motstånd mot Gud som finns djupt inne i varje människa.

Det finns två slags uppror mot Gud.

Det ena är det öppna upproret, ogudaktighetens, lidelsernas, lustarnas, själviskhetens uppror. Man vill icke veta av några band. Man gör som man behagar — vare sig man skyler det med fina namn såsom »ny moral», »frihet», »framsteg», eller man går fram i brutal öppenhet.

Jesus såg barnen leka på torget. Men leken hade sparat ur. De hade sett bröllopståg draga förbi med flöjter och dans. De hade sett begravningsstågen med de lejda gråtterskornas högljudda klagan. »Vi ska leka bröllopp» — och

de sätter igång och spelar så gott de kan. Men ingen vill dansa. »Nå, vi leker begravning» — och de börjar sjunga sorgesång. Men ingen bryr sig om att jämra sig som gråterskorna. Och allt blir olustigt, ingenting passar. Leken och glädjen dör. Och förmodligen tar grälet vid och kanske slagsmålet.

Detta är människorna, säger Jesus — egensinniga barn, som gör som de behagar, tills allt går i stycken.

Det är det vi har upplevt i världsskala under detta tjugonde århundrade med historiens högsta vetenskapliga och tekniska utveckling och med två världskrig, med nazism och kommunism, med moraliskt kaos, och med sönderfall och hotande undergång som naturlig följd.

Det finns krafter i våra folk som i årtionden målmedvetet planlagt och arbetat för detta uppror mot Gud.

Vad har vi kristna gjort? Har det vi gjort, fattat detta faktum i sikte och mött det?

Det fromma upproret ser helt annorlunda ut men är i grunden ganska likt det förra. Det var främst det upproret som förde Jesus på korset. Det var främst folkets andliga ledare och den stränga fromhetens väktare som gjorde det.

Varför? — Därför att kärnan i deras ivriga gudskydd var den värsta och farligaste av all synd: egenrättfärdighetens. Johannes döparen genomskådade dem, och de hatade honom: han varken äter eller dricker, han måste vara besatt. Jesus avslöjade dem ännu klarare, och de fylldes av raseri och kallade honom »frossare och vindrinkare, publikaners och syndares vän» — för att skydda sig mot domen, som började skälva i deras samveten.

Hur lätt värjer också vi oss på liknande sätt. Gud vill komma oss närmare, tränga djupare in. Vi oroas i vår invanda fromhet. Skulle jag verkligen behöva lära nya läxor, jag som varit troende och tjänat Gud i så många år?

Ja, Gud vill föra oss vidare, för att vi skall fylla hans bestämelse för oss i denna tid: att åter upprätta Guds auktoritet, hans normer utan prutmån, i våra folk, därför också först och främst i våra egna liv. Han kallar oss att kämpa, icke för andliga särintressen, utan för att Guds vilja skall ske i våra folk och med dem, och fördenskull kämpa, för att våra folk på varje väsentligt område skall få ledare som är ledda av Gud.

En bygd, en stad kunde bli en fyrbåk som visade vägen. Denna vackra, tilldragande stad, ett av världstrafikens centra, kunde till det inre bli så ren och ljus, som den, till ögats fröjd, är i sitt yttre, och kunde till landet och världen förmedla hemligheten av hur ett samhälle skall byggas och människors samliv skall levas.

Kan sådana ting ske?

Hur kan de ske?

1935, på tal om Norge och Norden, tecknade Frank Buchman bilden av vad som vill till. En armé av vanliga människor, styrda av Gud, ledda av Gud, upplysta av Gud, kunde bli en kraft i folken, vilken förvandlade samhället, så att politiska ledare levde i fred och harmoni, så att parlamenten bleve gudsledda och regeringarna styrda av Gud.

Detta är Guds bestämelse för oss i denna tid.

Det är detta han avser i sin besökelses tid.

Amen.

HELGONEN — DERAS RINGHET OCH STORHET

Bryt, o Herre, bräck och krossa
mörkrets hela våld och makt.
Dödens bojor du kan lossa,
som har liv till seger bragt.
Res oss upp ur stoftet, gör oss
lika dig till håg och sinn
och som nya människor för oss
i ditt frihetsrike in.

Amen.

Luk. 6: 20—26.

Jesus lyfte upp sina ögon och såg på sina lärjungar och sade: »Saliga ären I, som ären fattiga, ty eder hör Guds rike till. Saliga ären I, som nu hungren, ty I skolen bliva mättade. Saliga ären I, som nu gråten, ty I skolen le. Saliga ären I, när människorna för Människosönens skull hata eder och förskjuta och smäda eder och kasta bort edert namn såsom något ont. Glädjens på den dagen, ja, springen upp av fröjd, ty se, eder lön är stor i himmelen. På samma sätt gjorde ju deras fäder med profeterna.

Men ve eder, I som ären rika, ty I haven fått ut eder hugnad! Ve eder, som nu ären mätta, ty I skolen hungra! Ve eder, som nu len, ty I skolen sörja och gråta! Ve eder, när alla människor tala väl om eder! På samma sätt gjorde ju deras fäder i fråga om de falska profeterna.»

En dag på året manar oss att tänka på och tala om helgonen. Därtill är de föreskrivna texterna avsedda, också den nyss lästa. Den må tala till oss om

HELGONEN — DERAS RINGHET OCH STORHET.

I

Allra först må vi spörja oss:

Vad menar vi, när vi talar om helgonen?

Säkert går mångens tankar först och främst till den Guds värld som vi icke kan fatta, men som vi tror på — såsom vi nyss sjöng:

»I himmelen, i himmelen,
vad sälla utan tal!
Av änglarna och helgonen
vad glans i ärans sal!»

Det är rätt. De som kommit in i den världen, bär helgonnamnet utan något frågetecken. Allt oheligt och orent har rensats ut och de är helt vordna det som de skapades till och längtade efter härnere: Guds avbilder, Kristus lika.

Och vi här på jorden får bedja om detta, såsom vi också sjöng därom i psalmen, och får tro på att det skall bli oss givet:

»Min själ skall bliva dessa lik,
av evighetens skatter rik,
hos Herren Sebaot.»

Men en sak skall vi ha klar för oss: Man når inte dit, »bland änglarna och helgonen», bara därför att man dör. Saken avgöres, medan man lever.

Därmed är vi åter på jorden. »Helgonen» i himmelen blev inte helgon därför att de dog. Det var någonting särskilt med dem redan här i detta livet. V a d var det?

Det var i c k e det, att de var fullkomliga. Ty det var de icke. De var ofullkomliga människor som alla andra. Skall ett helgon betyda en fullkomlig människa, så finns det icke och har aldrig funnits några helgon. De har alla haft sina frestelser och svagheter och har fallit för dem både en gång och fler. Man behöver i många fall alls icke vara skarpögd för att upptäcka deras brister.

Det var icke heller det, att de i människors ögon har uträttat stora och märkvärdiga ting. Somliga har gjort det, och deras namn lyser från historiens blad. Men de flesta är okända här på jorden; blott få har märkt att det var något särskilt med dem, och än färre har förstått, vad det var.

Vad var det då?

Det var detta, att Gud hade kommit in i deras liv och blivit verkligheten över all annan verklighet.

Jesus lyfte upp sina ögon och såg på sina lärjungar och sade — ja, v a d ?

Han säger ingenting om deras helighet. Men han prisar dem saliga. Varför? — Icke därför att de var fattiga eller hungriga eller sörjande eller hatade och utstötta. Jag tror icke de var det vid den tiden. Det är nog ganska verklighetsfrämmande att föreställa sig Jesus med alla de lärjungar som följde honom — och det var många fler än de tolv — såsom en skara halvsvultna, utblottade människor, hänvisade till allmosor. Levi åtminstone var en förmögen man, som, när Jesus kallade honom, hade råd att ställa till ett stort gästabud och bjuda många. Från hans bankkonton gick säkerligen mycket pengar till penningpungen som Judas hade hand om. Lukas berättar också om en del kvinnor, som tjänade Jesus och hans följeslagare med sina ägodelar (8: 1—3). Jesus visste att hans lärjungar skulle komma att

uppleva både fattigdom och förföljelse och att de ju icke såg mycket ut i världens ögon. Men när han prisar dem saliga, är det icke för någon deras egenskap eller försakelse. Vad han vill med sina ord är att hjälpa dem att ana storheten i det som sker dem, i det som Gud gör med dem och lovar dem i och med att Jesus har kallat dem och att de har följt. Gud har kommit in i deras liv med sitt rike, sina löften, sina rikedomar. Allt annat blir ringa mot detta. Det är detsamma som när han en annan gång sade till lärjungarna: »Saliga äro de ögon som se det I sen. Ty jag säger eder: Många profeter och konungar ville se det som I sen, men fingo dock icke se det, och höra det som I hören, men fingo dock icke höra det.» (Luk. 10: 23 f.). Lärjungarna var själva ännu långt ifrån att fatta storheten i det som hände dem. I denna gåva och utkorelse består — mitt under deras bristfullhet, egensinne och själviskhet — deras helighet. Den är det enda märkvärdiga med dem. Den är deras storhet mitt i deras uppenbara yttre och inre ringhet och skröplighet. Det är den som gör dem till helgon.

II

Denna skänkta helighet får verkningar.

Det kan icke bli utan verkningar att Gud kommer in i en människas liv.

Vi skönjer det också i Jesu ord till sina lärjungar, dessa lärjungar som vi får en ganska levande bild av i evangeliernas berättelser. De var helt vanliga människor. De var ärelystna och avundsjuka och kivades om vem som stod Jesus närmast. De var stora i orden, åtminstone var Petrus det, han som Jesus gav en ledareställning. De hade icke mycket mod. De flydde, när det blev allvar, och Petrus svor i sin förskräckelse på att han inte ens kände Jesus.

Det kanske märkligaste — som likväl måhända icke är så märkvärdigt — var att fast de trodde att Jesus var Guds Smorde, och fastän Jesus upprepade gånger talade med dem om vad som skulle övergå honom, de likväl vägrade att ta honom på allvar och trodde mer på sina egna ljusa och ärelystna drömmar om Messias-riket. Jesus var i grunden en främling för dem hela den tid de vandrade tillsammans i Galileen, Samarien och Judeen. Han kände dem, de kände icke honom.

Och dock hände det något med dem; något begynte, som skulle växa och utvecklas och förvandla hela deras liv och mer än så. Låt oss ge akt på tre verkningar av detta att genom Jesu kallelse Gud kom in i deras liv.

Det första är att de fick en helt ny värderingsskala än den som vanligen gäller bland människor. Pengar, kroppens krav, livets njutningar, vad människor tycker och säger började vika för något av helt annat slag, för det som de förnam hos Jesus, fast de icke förstod. När han kallade, lämnade fiskarena sina båtar och nät och Levi sitt tullkontor. Det är klart att detta fick ekonomiska konsekvenser. De hade familjer. Hur skulle det bli? Hur skulle det gå? Levi måste avveckla sin tjänst och överlämna den åt andra. När hans bankkonton var tömda, hur skulle det gå då? — Det var ett ekonomiskt äventyr, som ingen kunde se slutet på. Det kunde betyda armod, svält och skam både för dem själva och för deras kära.

Men de kunde inte annat än följa Jesus, när han kallade. Och Jesus såg på dem och sade: »Saliga ären I fattiga, ty eder hör Guds rike till. Saliga ären I som nu hungren, ty I skolen bliva mättade... Saliga ären I, när människorna för Människosonens skull hata eder och förskjuta och smäda eder... Glädjens på den dagen... På samma sätt gjorde ju deras fäder med profeterna.»

Hur det utvecklade sig på den privata fronten, får vi

inte veta något om. Men några katastrofer blev det tydligen inte med skilsmässor och dylikt. Ty ett par årtionden senare skriver Paulus, som var ungarl eller måhända änkling, till försvar mot fiender, som på allt sätt misstänkliggjorde honom, att han, om han så ville, väl hade rätt att föra med sig en hustru på sina resor, han »likaväl som de andra apostlarna och Herrens bröder och särskilt Cefas», d. v. s. Petrus. (1 Kor. 9: 5). Tydligen blev fiskarhustrun från Bet-saida sin makes medarbetare i hans apostoliska värv i Kristi tjänst. — Men den gången i Galiléen visste ingen, hur det skulle gå. Det var ett val, i tro — säkert icke lättare då än i våra dagar.

Det andra är att Gud började få den plats i deras liv som tillkommer Skaparen, men som har ockuperats av människan, av v å r t stora Jag alltifrån den första människans första syndafall.

Alla de falska värderingarna, som behärskar människornas liv och samliv genom alla tider — penningen, köttets lust, själviska och orena njutningar och förnöjelser, fruktan för människors klander eller hån och begäret efter deras uppskattning och beröm — hela denna lögnens, livsbedrägeriets dödsbringande revolution är en följd av och ett uttryck för grundförfalskningen i livet: Människan tar Guds plats. — När Jesus kommer in, kommer Gud in, och livsriktningen vändes om till det normala: människan reser sig, människan blir människa, när hon ger Gud hans plats.

Vi ser, hur det började ske med dessa lärjungar, när de valde att följa Jesus, med all risk, fast de ännu icke förstod honom.

Jesus förstod och prisade dem saliga.

Det tredje kom småningom längre fram genom skakande och förödmjukande erfarenheter: de blev, dessa lärjungar, ju längre det led, allt mindre i egna ögon, men Jesus

allt större, och de blev allt mera beroende av Gud, icke av penningen, icke av kroppen, icke av människor, utan av Gud allena, av hans förlåtelse, hans oförskyllda barmhärtighet som allena gör mig till hans, av hans kraft. Det är helgonens storhet mitt i ringheten. Det är deras ringhet mitt i storheten.

»Nu lever icke mer jag, utan Kristus lever i mig», säger Paulus (Gal. 2: 20). Och en sångare i senare tid:

»Mitt onda Själv — min enda skam, min ära all —
Hans kors.»

III

I den mån det går så — och det är något som här ständigt måste fortgå och blir fullbordat först på andra sidan — kan det största ske, som kan sägas om Guds helgon:

De blir Guds verktyg för hans syften och gärningar.

När Paulus i sina brev talar till och om de kristna, kallar han dem ofta »de heliga». Det är helt enkelt den för honom naturliga beteckningen för »kristna». Ibland säger han de »kallade och heliga» (Rom. 1: 7).

Helig betyder tillhörig Gud, överlämnad, vigd åt Gud. Detta är människans bestämmelse. För detta sändes Jesus. Gud kallar oss för att vi skall bli hans och därmed börja bli människor i anda och sanning, därmed också hans verktyg, eller som det också heter, hans »medarbetare», d. v. s. levande, intelligenta, viljande verktyg i Guds hand. Detta är kallelsen icke för undantagskristna, utan för varje kristen. Det är vad Gud vill med varje människa.

Det ser orimligt ut. Men det orimliga händer. Tänk på dessa lärjungar kring Jesus, apostlarna och de andra, en liten skara vanliga människor, utan högre bildning, utan vidsträckt världserfarenhet. Mindre än 40 år efteråt hade

hela världen börjat tala om dessa vanliga människor, som inte hade något annat vapen än ordet om Kristus och vad han gjort och vill. Och i själva Rom hade de väckt så mycket uppseende, att när kejsar Nero efter Roms brand ville fria sig från misstankarna att ha anstiftat branden, han fann det lämpligt att skylla på dessa kristna och lät kasta dem för vilda djur till massornas förlustelse och använda dem som levande facklor vid sina folkfester. Några hundra år därefter föll det »eviga» Rom i spillror. Men den kristna kyrkan överlevde och kristnade erövrarna.

Gud behöver oss som sina levande verktyg. Han vill icke att Sverige, som han har kallat till ett sitt folk, skall gå under i mamonism, otukt, själviska lustar, människodyrkan. Världen är i nöd, lekamlig, andlig, moralisk nöd. Hon behöver oss och har rätt att vänta mycket av dem som fått så mycket.

Vet vi alla om, att det ligger hos vår kyrko- och undervisningsminister framställningar från flera politiska ungdomsorganisationer och från Sveriges elevers centralorganisation (Seco) med begäran om en sådan förändring av undervisningen om sexuallivet att skolan icke skall lära eleverna vad som är rätt och orätt på detta område, utan blott objektivt redogöra för de olika uppfattningar som hyses? Den meningen att det sexuella samlivet tillhör äktenskapet med tanke på släktets bestånd och barnens väl får, enligt detta krav, sålunda på intet sätt av skolan förordas framför uppfattningen att fria förbindelser före och vid sidan om äktenskapet är naturliga och riktiga. Det skall vara elevernas sak att avgöra vilketdera de skall tro. Skolan och samhället skall inte ha någon egen mening, och får icke öva påtryckning på dem. Men eftersom en hel del kommer att välja det senare alternativet och praktisera det, skall skolan, kräver man, grundligt och med åskådningsmaterial undervisa eleverna om preventivmedel och deras

användning. D. v. s. skolan skall i praktiken godkänna att eleverna lever lösaktigt och med sin undervisning blott så långt möjligt hjälpa dem att skydda sig för könssjukdomar och graviditet. Sjalva Kungl. Skolöverstyrelsen har begärt en utredning om sexualundervisningen »med beaktande av den förskjutning i fråga om värderingar på sexuallivets område som kan ha uppstått». Det synes vara meningen att de grundläggande buden om rätt och orätt skall rättas efter dagens skiftande uppfattningar.

Nåväl, ännu har icke skolan av några myndigheter gjorts till en läroanstalt i lösaktighet.

Men skall det ske?

Vi upplever f. n. ett stormangrepp mot moral och tro, i press, veckopress, radio, TV, film, teater, och inom landets mest ansvariga kretsar.

Massan av vårt folk gillar det icke. Massan av vårt folk är sunda människor — ännu.

Skall vi oja oss över världens ondska, dra oss undan i vår vrå — och låta fienden storma vidare mot alltmer försvagade förskansningar?

Så har vi kristna alltför ofta, alltför länge gjort. Genom denna passivitet är vi medskyldiga till vårt folks moraliska sönderfall och blir fosterlandets förrädare.

Vi k a n göra något annat, och vi är k a l l a d e därtill.
Vad då?

Först, att ta Gud på allvar i vårt eget liv. Vad är främst? Gud eller Mammon? Gud eller människor? Guds bud eller köttets lust? — Väljer vi rätt, är vi därför icke fullkomliga. Men vi står på fast mark.

Vidare, låt oss inse bluffen i de gängse vetenskapligt draperade attackerna på tro och moral. Vi står alla i skuld till vetenskapen. Men orätt blir aldrig rätt, hur många lärda argument som staplas. Lyckligtvis har icke vetenskapen svaret på de för envar avgörande frågorna: vad vi lever

för, hur vi skall leva. Jesus prisar sin Fader för att han »har dolt detta för de visa och kloka, men uppenbarat det för de enfaldiga». Intelligens och lärdom är goda Guds gåvor. Men det är »de renhjärtade» — lärda eller olärda — som skall »se Gud». Den enklaste människa kan äga en vishet i de livsavgörande tingen, som intet universitet skänker. Den är vunnen i Guds och livets skola. Där har också vi att vinna den.

Och sedan kan vi tala, på rent språk som nämner saker vid deras rätta namn — rätt och orätt, sanning och lögn, renhet och orenhet, trohet och svek, tukt och otukt, rättfärdighet och synd, gudsfruktan och gudsförakt — tala ut, enskilt och offentligt, i kamp för det som är gott, mot det som är ont.

Denna kamp skall föras i varje sammanhang. Det är ingen politisk strid. Ty kampen om rätt och orätt förblir en moralisk fråga, även om politiska organisationer för tillfället engagerar sig. Det finns mängder av kristna människor och av sunda människor i alla större partier. Gräns- och kamplinjen går tvärs igenom organisationer av alla slag. Och där, inom dem, skall kampen först och främst kämpas ut, liksom i vår egen närmaste omgivning. Denna kamp är icke bara eller främst en strid mot ondskan och lögnen utan alltid främst en kamp för människan, för att vinna dem och hjälpa dem till något nytt, till Gud.

Vi kan som medborgare höja vår röst. När något bra kommer i film, radio och TV, så låt dem veta det, genom telefon eller ett par rader på ett brevkort. Sätt ut namn och adress, så att något skoj icke kan misstänkas. Dessa massmedia är känsliga för opinionen. Varför skulle icke den sunda massan av vårt folk låta sin röst höras?

Detta blott som antydningar. Den som vill något, finner väg. Låt oss skapa en folkfront mot ondskan, en frihetsrörelse med allmän värnplikt och mobilisering, för att

bereda våra barn en framtid med klara normer, med tro på Gud, med karaktär och stora mål.

Blott så kan vi fullgöra vår uppgift som folk ibland folken.

När vi gör det som Gud genom sitt ord och vårt samvete och förnuft befäller och inger oss, gör han det vi icke förmår, ja, vida utöver vad vi kan tänka. Och under sker.

Helgonen är människor som lyssnat och lytt, vanliga människor — och Gud har brukat dem till ovanliga ting.

Vanliga svaga människors väg, din och min väg — helgonens väg, i mänsklig ringhet och Guds storhet.

»Giv oss
ett rent sinne
att vi må se dig,
ett ödmjukt sinne
att vi må höra dig,
ett kärlekens sinne
att vi må tjäna dig,
ett trons sinne
att vi må leva dig.»

Amen.*

* Slutbönen är hämtad ur Dag Hammarskjölds »Vägmärken».

